

SA EESTIMAA LOODUSE FOND

Majandusaasta aruanne

Majandusaasta algus: 1. jaanuar 2006
Majandusaasta lõpp: 31. detsember 2006

Ärinimi: SA Eestimaa Looduse Fond
Äriregistri kood: 90001457
Aadress: Riia 185a, Tartu 51014
Telefon: 7 428 443
Faks: 7 428 166
Põhitegevusala: looduskaitse
E-post: elf@elfond.ee
Koduleht: www.elfond.ee
Tegevjuht: Jüri-Ott Salm
Audiitorkontroll: OÜ Lekra-Audit

Sisukord

Sisukord	2
Tegevusaruanne	
ELFi missioon	3
ELFi tegevusvaldkondade ja projektide põhine ülevaade.	
Fookusteemad: Mets, meri ja märgalad	
Meri	6
Mets	7
Märgalad	8
Teised looduskaitsetelised tegevused	
Loodushoiutööd	9
Liigi-ja koosluste kaitse	10
ELFi keskkonnaõiguse projektide tegevused aastal 2006	12
Säästev areng	14
Loodusharidus	18
Üldtegevused	21
Juhatuse deklaratsioon	26
Raamatupidamise aastaaruanne. Bilanss	27
Tulude ja kulude aruanne	28
Rahavoogude aruanne	29
Netovara muutuste aruanne	30
Raamatupidamise aastaaruande lisad	
LISA 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused	31
LISA 2. Raha	33
LISA 3. Nõuded ostjate vastu	33
LISA 4. Muud lühiajalised nõuded ja ettemaksud	33
LISA 5. Tütarettevõtte osad	33
LISA 6. Varud	33
LISA 7. Põhivara liikumine	34
LISA 8. Sihtfinantseerimine	35
LISA 9. Võlad hankijatele	35
LISA 10. Maksuvõlad	36
LISA 11. Kapitali- ja kasutusrent	36
LISA 12. Üldtegevuse vahendid/ kulud	36
LISA 13. Muud võlad	37
LISA 14. Tehingud seotud osapooltega	37
LISA 15. Bilansivälised varad	37
Juhatuse allkirjad 2006. aasta majandusaasta aruandele	38
Nõukogu allkirjad 2006. aasta majandusaasta aruandele	39
Audiitori järeldusotsus	52

Tegevusaruanne 2006

ELFi missioon

SA Eestimaa Looduse Fond (ELF) www.elfond.ee on mittetulunduslik valitsusväline keskkonnaorganisatsioon, mis loodi 1991. aastal. ELFi tegevuse eesmärk on Eesti looduse ja keskkonna kaitsmine.

ELFi missioon:

- 1) Eestile omaste koosluste ja maastike säilitamine
- 2) Ohustatud liikide ja nende elupaikade kaitsmine
- 3) Loodusvarade jätkusuutlike kasutuse edendamine
- 4) Loodust hoidva mõtlemise ja käitumise levitamine ühiskonnas

Oma eesmärgi saavutamiseks ELF:

- 1) kogub ja jaotab sihipäraselt loodus- ja keskkonnakaitseks raha ja muid vahendeid,
- 2) organiseerib majanduslikku ja moraalset toetust loodus- ja keskkonnakaitsealastele projektidele, mis näevad ette probleemi uurimist, praktiliste kaitseabinõude rakendamist ja avalikkuse informeerimist,
- 3) algatab ja viib vajaduse korral läbi loodus- ja keskkonnakaitsealaseid projekte, annab välja stipendiume.

2005. aasta detsembrist on ELFi tegevuste põhirõhk suunatud looduskaitselestele tegevustele - metsa, mere, märgalade ja liigikaitsega seonduvale. Tegevuskavade ümbervaatamine toimus ELFi töötajaskonna ja nõukogu poolt.

2006. aastal astusid ELFi toetajaks 676 inimest, sh tegi rahalisi annetusi 313 eraisikust ELFi toetajat, lisaks annetasid sihtannetusena naftareostuse tõrjega tegelemiseks 1204 annetajat. Erinevates tegevustes osales vabatahtlikena 566 inimest, kes kõik aitasid kaasa ELFi eesmärkide täitmisele. Vabatahtlikud tegid vähemalt 4900 tundi tööd.

Kokku oli ELFi 2006. aastal töös 74 erinevat projekti. Nendest 23 olid passiivsed – möödunud aasta jooksul puudusid konkreetsed tegevused antud projektide osas ja arvestust peeti raamatupidamislikult. Valdkonniti jaotusid aktiivsed projektid järgmiselt: mets 2, meri 2, märgalad 3, teised looduskaitselestele tegevused 11, loodusaridus 9 ja säästev areng 12 ning keskkonnaõiguse 4. Lisaks kandis 1 projekt endas üldisi tegevusi, mis seotud organisatsiooni koordineerimisega, 7 raamatupidamislikku arvestust peeti sihtotstarbeliste annetuste osas. Töölepingu alusel töötas ELFi keskmiselt 20 inimest (12 täisajaga töökohta) ja lisatöid telliti 117 inimeselt, lisaks kaastööd Rohelisele Väravale 37 inimeselt. Töötajate palgakulu koos maksudega oli 2006. aastal 2,8 miljonit krooni.

Kuna SA Eestimaa Looduse Fond koos Eesti Rohelise Liikumisega loobusid 18. jaanuaril 2005.a. saadud Tallinna Ringkonnakohtu otsuse edasikaebamisest, tühistamaks keskkonnaministri 15.01.2004 otsust Saaremaa sadama keskkonnamõtjude hindamise aruande heakskiitmise kohta, kuulub kohtuotsuste järgi SA Eestimaa Looduse Fondilt koos Eesti Rohelise Liikumisega väljamõistmisele 35 000 krooni Keskkonnaministeeriumi kasuks. Seni pole Keskkonnaministeerium nõuet nimetatud summa väljamaksmiseks esitanud.

Sisemiste vahendite arvelt on ELF viimastel aastatel finantseerinud Rohelise Värava projekti kulutusi, aastal 2002 summas 208 244, 2003 summas 299709, 2004 summas 351581 krooni. 2005 ja 2006 aastal ettekulutusi ei tehtud. Kokku on ELFi 2006.a. lõpu seisuga tehtud ettekulutusi RV projektile 639 079 krooni ulatuses (s.h. venekeelne RV 13 045 krooni). Tehtud kulutuste katmine ja Rohelise Värava jätkusuutlikkuse tagamine oli

Rohelise Värava projektimeeskonna ja ELFi juhtkonna üheks prioriteediks. 2006. aastal paranes oluliselt turundustegevus ja rahastus projekti kulude katmisel. Alates 2007. aastast on Rohelise Värava vastutav väljaandja Säästva arengu planeerimise ja tehnoloogiate sihtasutus, kellega ELF on sõlmimas kaubamärgi „Roheline Värav” kasutuslepingu. Nimetatud lepingu alusel rendib ELF kaubamärki, saadud tuludest on planeeritud katta ELFi poolt tehtud ettekulutused aastaks 2011.

2006. aasta käive oli 7,1 miljonit krooni, millest 3,1 miljonit krooni saadi välismaistest allikatest. Eesti riiklike fondide ja riigieelarve raha moodustab ELFi eelarvest 2006. aastal 12 %.

Teadus- ja arendustegevuse osakaal 2006. aastal 9%

Tegevjuhtkonna (tegevjuht, raamatupidaja, turundusjuht) töötasud olid 2006. aastal 263 769 krooni. Juhatus ja nõukogu töötasid vabatahtlikkuse alusel. Tasusid ja soodustusi kõrgema juhtorgani liikmetele ei makstud. ELF ei väljastanud garantiisid.

Tabel: Eestimaa Looduse Fondi tegevuse ülevaade 2003, 2004, 2005 ja 2006 aastal

	2003	2004	2005	2006
Eraisikust toetajaid	203	274	245	1517
Tegevustes osalenud vabatahtlikke	30	15	10	566
Vabatahtlike töötunde	671	1243	-	4900
Projekte (raamatupidamislik arvestus)	51	60	62	74
Looduskaitstes	25	20	25**	11**
Loodushariduses	13	13	13**	9**
Säästva arengu valdkonnas	13	27	14**	12**
Mets	*	*	*	2**
Märgalad	*	*	*	3**
Meri	*	*	*	2**
Muud (sh keskkonnaõigus)	*	*	*	12**
Töölepinguga töötajaid	23	24	30	20
Täisajaga töökohti	25,5	20,5	15,5	12
Lisatöodes hõivatud inimesi	34	37	76	117
Tööjõu palgakulu koos maksudega (tuh. krooni)	1 926	2 958.	2 100	2 535
Tegevjuhtkonna töötasud (tuh. krooni)	167	271	165	263
Nõukogu, juhatuse tasud ja soodustused	0	0	0	0
Tegevuskulud, sh tööde ja teenuste eest tasu	*	*	*	3 584
Kontorikulud (sh. rent ja kommunaal)	*	*	*	608
Muud kulud (finantskulud, maamaks, põhivara kulum)	*	*	*	74
Käive (tuh. krooni)	7 853	4 895	4 735	7 153
Laekumisi välismaistest allikatest (tuh. krooni)	4 378	2 077	1 411	4 882
s.h. Euroopa Liidu fondid	*	*	*	2 271
Eesti riigieelarvelised ja riiklike fondide vahendid (tuh. krooni)	1390	625	243	768
Laekumisi annetustest:	*	*	*	845
s.h. Eraisikust toetajad	*	*	*	624
s.h. Äriorganisatsioonide toetus	*	*	*	221
Tulu teenustelt	*	*	*	843
Muud laekumised	*	*	*	755
Makstud riigimakse (tuh. krooni)	1 559	1 157	1 096	1217

* - arvestust peetakse koondtabelis alates 2006. aasta.

** - aktiivsed projektid.

ELFi tegevusvaldkondade ja projektide põhine ülevaade

Fookusteemad – mets, meri ja märgalad.

Meri

Koostöös Maailma Looduse Fondi Soome, Rootsi, Poola, Saksamaa ja Taani harukontoritega ning teiste Läänemere äärsete partneritega - Leedu Looduse Fond ja Balti Looduse Fond Venemaal osaleb ELF programmis "**Läänemere ökoregiooni tegevusprogramm**" (WWF BEAP - *Baltic Ecoregion Action Programme*). 2005. aasta alguses loodi WWF-Rootsi toel ELFis töökoht mereprojekti koordinaatorile, kelle töö põhiülesanneteks on meretemaatikaga seonduvate probleemide määratlemine Eestis ja võimalike lahenduste otsimine, sh merekaitsealade vajaduste ja võimalike kaitset vajavate alade määratlemine. Projekti koordinaatori – Leena Rappu lahkumisega ELFist 2006. aasta kevadel, on tegevused olnud suures osas külmutatud.

Oluline osa ELF-i merelistes tegevustes on õlitõrje-alase valmisoleku suurendamine Soome lahe ääres. Tegevuste läbi on panustatud valmisoleku suurenemisse naftareostuse likvideerimisel:

- ELF osales Loode-Eesti naftareostuse likvideerimistöodes 2006. a jaanuari lõpust mai kuuni. ELF-i tegevus seisnes järgnevas: vabatahtlike leidmine ja koordineerimine (sh töö vabariigi kriisireguleerimise komisjonis), linnuhaigla rajamine ühes Keskkonnaministeeriumiga, varustuse hankimine ja vabatahtlike koordineerimine. Päästetöodes osalenud vabatahtlike arv: u 320; ELF-i töötajate tööpäevade arv: hinnanguliselt 210.
- toimunud on erinevad koolitused, peamiselt vabatahtlikele, kuid ka koolide õpilastele ja teistele sihtrühmadele. Vabatahtlikele suunatud 1-päevaseid koolitusi on toimunud kokku 14, mille raames koolitati kokku 181 vabatahtlikku. Koolitused koostöös Päästeametiga on toimunud Tallinnas, Tartus, Toilas, Lahemaal, Saaremaal, Hiiumaal ja Matsalus. Suviste koolituste ajakava planeerimise löid sassi metsatulekahjud, mis haarasid kogu Päästeameti vaba ressursi. Ka Päästeameti poolne koordinaator Tõnis Pajo oli metsatulekahjudega väga hõivatud. Ühtlasi tegi Päästeamet ELF-i järelepärimise, kaasamaks võimaluse ja vajaduse korral vabatahtlikke kustutustöödele. Metsatulekahjude kustutamisel osales üks talgureisigrupp ja üks vabatahtlike grupp.
- Hangitud on vajaminev välitöövarustus 450-le vabatahtlikule. Varustus hõlmab kaitseriietust, kummikuid, kindaid ning käsitööriistu. Samuti on hangitud linnuhaiglas vajaminevat varustust. Hangitud on ka trailer varustuse transportimiseks.
- Eestimaa Looduse Fond (ELF) alustas novembris Läänemere-teemalist teavituskampaaniat – operatsiooni „Päästerõngas” – et juhtida tähelepanu Läänemere olukorrale, mis on vähese veevahetuse ja suure ning tihedalt asustatud valgala tõttu väga tugevasti reostunud. Olukorra tõsidust süvendab see, et probleemide tutvustamisel otsusetegijatele seistakse tihti vastakuti teadmatuse, tahtmatuse ja hoolimatusega.

Projekti toimumise ajal avanes võimalus taotleda INTERREG IIIA programmi raames projektile jätkurahastust. 2006. a. suvel koostasid ELF ja WWF Soome sekretariaadile jätkuprojekti kava 2007. aasta osas ning 2006. a novembris kiideti see heaks. Uute teemadena on töösse võetud juriidilise analüüsi läbiviimine teemal, kuidõrd hästi toimub merel reostaja vastutuselevõtt ja naftareostuse potentsiaalse mõju analüüs Soome lahe

elukeskkonnale. Jätkurahastus võimaldab ELFi jätkuvalt olla valmis vabatahtlike kaasamiseks ja abi organiseerimiseks naftareostuse korral.

Projekti partneriks on WWF Soome, Saaristomere Biosfäärikeskus, Eesti Päästeamet, Toila vald, Riiklik Looduskaitsekeskus ja MTÜ Arhipelaag. Alates novembrist toimub ölitõrjeprojekti tegevus ELFi Tallinna kontoris. Rahastajad: eratoetajad, Euroopa Ühenduse algatus INTERREG IIIA, Siseministerium ja Keskkonnainvesteeringute Keskus. Detsembris 2006 tunnustati ELFi tegevust naftareostuse tagajärgedega võitlemisel Keskkonnaministeriumi preemiaga, ELKSi tänukirjaga ja Päästeameti tänukirjaga. Projektijuhid: Kristel Toom (kuni mai 2006) ja Agni Kaldma. Mereprogrammi koordinaator: Mart Jüssi, Leena Rappu (kuni mai 2006).

Mets

Mets elab – Eesti metsades kasvab ja elutseb teadlaste hinnangul vähemalt 20 000 liiki elusorganisme. Kõik nad sõltuvad vähemalt mõnes oma elutegevuse etapis metsast ja seal elavatest teistest liikidest. Metsa näol on tegu ühe suurima Eesti rikkusega nii looduslikus kui ka majanduslikus mõttes.

ELFi põhilisteks tegevusteks Eesti metsades on: teadmistepõhiste säästva metsanduse printsiipide viimine Eesti metsapoliitikasse ja vastavasse seadusandlusse; koostöös erametsaomanikega säästliku metsamajandamise edendamine; koostöö metsafirmadega läbipaistva metsandussektori nimel; koostöö RMK-ga säästva metsanduse põhimõtete rakendamiseks riigimetsas; väärtuslike metsade inventeerimine; Eesti metsanduses ja metsade kaitsega seonduva jälgimine ja probleemidele tähelepanu juhtimine. Viimase 2 aasta tegevused on toimunud ELFi ja WWF Rootsi vahelise koostööprojekti raames.

Seadusandlus

2006. aastal võib läbikukkunuks hinnata ELFi pingutused seoses metsaseaduse muutmise ja ELFi reaktsioon jäi hiljaks – konsultatsioonid erakondadega algasid faasis, kus otsused olid põhimõtteliselt juba tehtud. ELF ei olnud valmis olukorraks, et osalemine seadusemuudatuste väljatöötamise töörühmas Keskkonnaministeriumis ei andud ametnikele ja poliitikutele piisavat alust tehtud ettepanekute arvestamiseks. Sealjuures saab hästi hinnata ELFi „kodutööd” seadusemuudatuste sisuliste ettepanekute koostamisel ning laiapõhjalist loodusteadlaste ja metsamajandus- ekspertide kaasamist. Samas tekkisid või süvenesid protsessi käigus ELF-i kontaktid mitmete poliitiliste jõudude esindajatega ja oluliste riigistruktuuridega (nt õiguskantsleri büroo).

Eesti ettevõtete puiduvarumispraktika

2006. aastal valmis ELFi Eesti ettevõtete puiduvarumispoliitika ja -praktika teemaline raport (eesti- ja inglise keeles). Raportis analüüsiti Eesti ettevõtete varumispoliitikate asjakohasust, arvestades metsasektori hetkeprobleeme Eestis. Peatähelepanu oli pööratud puidu päritolu ja looduskaitse aspektidega seonduvale. Projekti käigus viidi ettevõtetega läbi ka 15 ühisauditit, mille käigus kontrolliti puidu päritolu ja raietööde kvaliteeti. Projekti tulemusi arutati metsafirmadega peetud ühisseminaril 2006 aasta oktoobris.

Kõrge kaitseväärtusega metsade kaitstus

2006 aastal viis ELF läbi välitööd, mille käigus vaadati üle ligikaudu kolmsada 2002-2005 a. kõrge kaitseväärtusega metsadesse raiutud lageraielanki ja esitati keskkonnateenistustele päringud nende seaduslikkuse kohta. Uuringu tulemusel saadeti Keskkonnainspeksioonile (KKI) järelepärimine ca 140 raie seaduslikkuse kohta. Tänapäevani pole KKI-st vastuseid laekunud. Kõige alarmeerivam tulemus oli,

et 3 aastaga oli nii riigi- kui erametsas raiete tõttu hävinud 6% vääriselupaikadest. Lisaks viidi läbi üle 10 intervjuu keskkonnateenistuste esindajatega, et analüüsida nende praktikat kõrge kaitseväärtusega metsade majandamise korraldamisel. Intervjuude esialgsel tulemusel võib väita, et riigiasutustes puudub selge ühtne nägemus, kuidas asjad peaksid olema korraldatud ja piirkonniti on praktika ja suhtumine erinev.

Antud analüüsi lõppanalüüs on koostamisel.

EMKAV ja rangelt kaitstavate metsade osakaal

2006. aasta alguses jõudis ELF-i informatsioon, et keskkonnaministerium (KKM) on andnud majandamise tagasi tuhandeid hektareid Eesti metsakaitsealade võrgustiku projekti raames välja valitud alasid. ELF tõstatas antud teema mitmel KKM-i ja RMK-ga peetud kohtumistel, kuid kahjuks tulemuseta. Ka 2006 aasta detsembris toimunud kohtumisel KKM esindajatega (kohal oli asekanstler Olav Etverk) väljaõeldud tähtaegadest ja lubadustest ei ole KKM kinni pidanud. Tänapäevaks on ligi 3000 ha EMKAV alasid antud RMK-le aktiivseks majandustegevuseks tagasi. Kurioosne on, et antud aladel kasvavad viljakate kasvukohatüüpide metsad, mille esinduslik valim kaitsealadel on kõige problemaatilisem.

RMK kuivendus

ELF on Eesti keskkonnaühenduste Koja poolse eestvedajana korraldanud RMK-ga 3 kohtumist, kus on arutatud kuivendussüsteemide rekonstrueerimise teematikat. Kahjuks ei ole RMK EKO poolseid seisukohti arvesse tahtnud võtta ja sisulist seisukohtade lähenemist pole toimunud.

FSC rahvusvaheline koostöö

Lisaks ülalpool algatatule algas kodanikuühenduse Rootsi FSC eestvedamisel 2005. aasta keskel projekt, mille eesmärk on harmoniseerida Läänemere regiooni riikides kasutatavate metsamajandamise standardite – FSC tingimusi. Lisaks püütakse projekti käigus saada ülevaade erinevate FSC huvigruppide infovajadusest seoses FSC standardite ja sertifitseerimisprotsessiga. Projektis osalevad Saksamaa, Läti, Poola, Rootsi, Eesti, Taani, Venemaa ja Soome. Eesti FSC-d esindab antud projektis Eestimaa Looduse Fond, kes on nii Rahvusvahelise FSC kui ka MTÜ Eesti FSC töögrupp liige.

Märgalad

Paljudel Eesti märgaladel – rabades – kaevandatakse turvast. 2005. aastani oli see kavandatud mahus, mis ületas viiekordselt turba juurdekasvu. Hulgaliselt on kraavitud soid, kus on juba kaotanud nii loodus kui ka tulu lootnud inimene – metsade juurdekasv pole suurenenud, turbakaevandamine pole pihta hakanud, veerežiim ja sooliikide elupaigad on aga kahjustunud. Samas on Eestis veel hindamata umbes 8000 soo seisund – me ei tea, kas ja kuivõrd nende kooslused ja liigid on looduskaitsealalt väärtuslikud. Teadmata on ka nende märgalade kohalikku elukeskkonda kujundavad omadused – märgala kui puhta vee reservuaar, lokaalse veerežiimi hoidja ja kliima kujundaja. Aastatel 2005-2006 on ELF järjepidevalt otsinud võimalusi panustada ülaltoodud probleemide lahendamisse.

Märgalade taastamine

ELF püüab leida võimalusi ja ressursse kuivendatud märgalade taastamiskavade koostamiseks, eeluuringute läbiviimiseks ja vajalike tööde teostuseks eesmärgiga taastada võimaluste piires kuivenduseelne olukord vähemalt mõnel alal. 2005. aastal valiti ühe

alana välja Kuresoo – üks Eesti suurimaid suhteliselt hästi säilinud kompaktsid soid Soomaa rahvuspargis. Kuresoo kogupindala on ligikaudu 11 tuhat hektarit ning tal on õnnestunud jääda inimõjast, mis rabade puhul väljendub tüüpiliselt kuivendusena, suhteliselt puutumata. Siiski on kohati vahepealne kuivendusvaimustus jätnud jäljed ka Kuresoo äärealadele, kuivendades nõnda rabamassiivi ümbritsevaid kunagisi siirdesoid. Üheks selliseks kunagiseks kuivendusobjektiks on ka ELFi rabaprojekti ala, mis asub Kuresoo kaguosas ja on ligikaudu 53 ha suurune.

Tegevuste rahastuseks esitati novembris 2005. aastal taotlus Interreg IIIA programmi ja see sai positiivse vastuse. Projekti eesmärgiks on muuhulgas teavitada ka laiemat avalikkust Läti ja Eesti piirialade rabade kaitse ja taastamise vajadusest ning vahetada kogemusi Läti partneritega. Taastamiskava ja ehitusprojekti valmimine on planeeritud 2007. aasta kevadesse, seejärel on kavandatud rahastustaotluse koostamine taastamistöde läbiviimiseks.

Koostööpartnerid: Eesti Märgalade Ühing, Tallinna Ülikooli Ökoloogia Instituut, Keskkonnaministeerium (kaitsealade valitseja), Läti Looduse Fond. Rahastajad: Euroopa Ühenduse algatus INTERREG III A, Siseministeerium ja Keskkonnainvesteeringute Keskus, WWF-Switzerland ja AS Eesti Energia. Projektijuht: Marko Kohv.

Piiriülene kaitsekorraldustöö Peipsi järvega seotud kaitsealadel – Alam-Pedja, Emajõe-Suursoo ja Rämeda.

Märgalade kaitsjaid Peipsi järve kahel kaldal ühendavad paljud sarnased mured linnustiku ja luhtade kaitse, kalade kaitse ja külastuse heal korraldamisel. Projekti eesmärgiks on ka teavitada laiemat huviliste ringi kaitsealade olukorrast, vajadustest ja rahvusvahelisest koostööst.

Emajõe Suursoo kaitseala initsiatiivil otsiti 2005. aastal ressursse määratlemaks võimalusi ja vajadusi piiriülese kaitsekorralduse osas Peipsi järvega seotud kolmel kaitsealal: Eestis Alam-Pedja (26 000 ha) ja Emajõe Suursoo (32 000 ha) ning Venemaal Rämeda e. Remidovi (64 900 ha). Tegevuste rahastuseks esitati 2005. aasta novembris taotlus Interreg IIIA programmi ja see sai positiivse vastuse. Tegevused algasid 2006. aasta kevadel.

Projekti eesmärgiks on luua paremad võimalused kahe riigi looduskaitsejate koostöök ja ühise kaitsealade haldamismetoodika väljatöötamiseks. Koostöö käigus –ühiseminaride ja ekskursioonide käigus – määratletakse ühtlustatud tegevuskava kolme märgala kaitse korraldamiseks ning valmistatakse ette projektitaotlus tegevuskavas määratletud kaitsekorralduslike tööde tarvis. Tegevused on planeeritud läbi viia jaanuarist septembrini 2007.

Koostööpartnerid: Looduskaitseühing Kotkas MTÜ, Balti Looduse Fond (Venemaa). Rahastajad: Euroopa Ühenduse algatus INTERREG III A, Siseministeerium ja Keskkonnainvesteeringute Keskus. Projektijuht: Mart Jüssi.

Teised looduskaitse tegevused

Loodushoiutööd

2006. a toimus ühtekokku 14 **talguüritust** erinevatel Eesti kaitsealadel. Kokku osales 243 inimest, kes tegid 2050 tundi tööd, mille käigus aidati kaasa Natura 2000 alade taastamisele või hooldamisele. Ühtlasi annavad talguüritused osalejatele hea võimaluse ennast kurssi viia Eesti kaitsealade loodusväärtuste ja tegevustega. Talgute korraldamisel olid koostööpartnerid Riiklik Looduskaitsekeskus, Heateo SA, LKÜ Kotkas, Eesti Meestelaulu Selts, Pime Kana OÜ, WWF Soome, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Southampton University Conservation Volunteers (Šotimaa) ja Global Nature Fund (Saksamaa). 2007. a jätkub talgutegevus: plaanis on ca 20 talguüritust ja -reisi

Keskkonnainvesteeringute Keskuse, Riikliku Looduskaitsekeskuse ja teiste partnerite toel. Projektijuht: Siim Kuresoo (kuni oktoober 2006) ja Tarmo Tüür (alates november 2006).

ELFi soetatud vahendite abil hooldati ja niideti 2006. aastal ligikaudu 100 ha poollooduslikke kooslusi – jõeluhtasid – Alam-Pedja looduskaitsealal koostöös looduskaitseühinguga Kotkas.

2003. a alustatud projektide “Kesselaid” ja “Rohumaade hooldus” raames jätkuvad hooldustööd Saaremaa kõrge väärtusega puisniitudel Tagamõisas ja Viidumäe looduskaitsealal ning Kesselaiul. Tegevusi viivad läbi kohalikud elanikud loodushoiutoetuste ja ELFi poolt soetatud riistvara toel. Kesselaiul hooldati 2006. aastal ELFi abil varasemalt soetatud traktori ja niiduki abil 4 ha rannaniitu ja 8,8 ha loopealset. Tagamõisas on väiketraktor ja võsalõikaja samuti endiselt töös. Lümända mees Leonhard Meri niitis seal nende abil ja LKK lepingute toel 2006. a. 13,4 ha puisniitu ja harvendas 0,8 ha võsa.

Liigi- ja koosluste kaitse

ELFi looduskaitse-andmebaas katab enamuse Eesti elupaigatüüpe ja loodusväärtusi. Eesmärk: läbi viidud üle-Eestiliste inventuuride [põlismetsad (1993-1996); puisniidud (1995-1996); märgalad (1996-1998); niidud (1999-2001) jt.] andmed on täielikult digitaliseeritud ja systematiseeritud. Oluline on, et kogutud teave ei jääks üksnes ajalooliseks väärtuseks, vaid seda kasutatakse ka igapäevases looduskaitsealases töös uute kaitsealade rajamisel, Natura 2000 loodushoiualade võrgustiku määratlemisel, planeeringute jälgimisel jne. Andmebaas koosneb 31.12.2006 seisuga 9670 kirjest (millele lisandub üle 6000 niidukirje), iga kirje on ühe konkreetse elupaiga kohta (hõlmab tavaliselt 1-100 ha) ja sisaldab andmeid selle seisundi, väärtuste ja liigilise koosseisu kohta. Andmebaas vastab Euroopa kriteeriumitele ja võimaldab selle kasutust riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil. Väljavõtted kaitstavate liikide ja väärtuslike koosluste kohta on edastatud Keskkonnaregistrile (EELIS), Keskkonnaministeeriumi looduskaitseosakonnale, Euroopa Komisjonile jt asjakohastele institutsioonidele, aga ka Eesti flora levikuatlasele (Tartu 2005). ELFi andmebaas on oluline, püüdmaks tagada Natura 2000 protsessi objektiivsust looduskaitsealastest aspektidest lähtuvalt. Samuti on oluline seirata Natura kriteeriumite täitmist Eesti riigi ja arendajate poolt (arendustegevus, sh planeeringud; riikliku ülevaate koostamine Natura alade kaitse osas; Natura aladel loodushoiutööde rahastamine). Nendele tegevustele aitab kaasa osalemine Eesti-sisestes ja rahvusvahelistes koostöövõrgustikes (Eesti Keskkonnaühenduste Koda, WWF, CEEWEB, IUCN).

2005. a valmis ELFi koostöös Pärandkoosluste Kaitse Ühingu, Eesti Loodushoiu Keskuse ning teiste keskkonnaorganisatsioonide ja ekspertidega nn Natura 2000 varinimestik.

Varinimestikus on 628 suuremat ja väiksemat ala, kokku 845 km². Seega moodustavad varialad ca 1,8% Eesti pindalast (lisaks "ametlike" Natura-eelvalikualade 16%-le). Alad esitati Euroopa Komisjonile novembris 2005, 6.-8. detsembril toimus boreaalne biogeograafiline seminar. Selles, kuivõrd esitatud alad leiavad toetust Natura 2000 alade nimekirja lülitamiseks, oodati selgust 2006. a jooksul. Aasta lõpul protsess sellisesse faasi ei jõudnud ja seeläbi ei saa hinnata, millised on tehtud töö tulemused. Varinimekirja kaudu antud soovitusi on välitööde käigus hinnatud LKK poolt – ametlik seisukoht senini puudub.

Tegevusi toetas 2002-2004 Prins Bernhard Foundation (Holland) läbi Milieukontakt Oost-

Europa. Tegevuste jätkamist toetas 2005-2006 Keskkonnainvesteeringute Keskus. ELFi ekspertide tegevust 2006-2007 aasta rahastavad Keskkonnaministeerium, Euroopa Komisjon ja WWF. Projektijuht: Eerik Leibak.

Maailma Looduse Fond (WWF) ja ta partnerid üle Euroopa - Eestist Eestimaa Looduse Fond (ELF) – viisid 2006. aastal läbi **uuringu, et määratleda, kui tähtsaks peavad Euroopa Liidu (EL) liikmesmaad looduskaitset**. See oli esimene kord, kui üle-euroopaliselt uuriti EL loodusliku mitmekesisuse säilitamise nurgakivi - Natura 2000 võrgustikku, mis hetkeseisuga katab 18% Euroopa maismaast. Uuringus osalenud 19 organisatsiooni esindavad 80 eksperti 29 maalt (EL 25 liikmesmaad, Rumeenia, Bulgaaria, Horvaatia ja Türgi). Üldhinnang tehtule oli positiivne. Kõige paremini läheb Saksamaal, kuid ka Eesti koos Leedu ja Hollandiga oli tipus. Kõige halvemini oli hakkama saanud Küpros, Kreeka ja Belgia. Eesti üldiselt heale tööle heitis uuringus varju Eesti ametkondade nõrgaks jääv teadlikkus Natura nõuetest ja omaette nõrk koht on ka kommunikatsioon. 2004. aasta kevadtalvel puudulikult ja kiirustamisi läbiviidud Natura-avalikustamisprotsess on jätnud paljud maaomanikud siiani segadusse, mida Natura-ala endast kujutab ning mislaadi piirangud seal toimivad.

2006. aasta koostas ELF ühes Keskkonnaministeeriumi, WWFi ja Euroopa Komisjoniga **Natura 2000 rahastamise käsiraamatu**, mille abil teavitada riigiasutusi, maaomanikke ja teisi asjasse puutuvaid Euroopa Liidu rahastamisvõimalustest Natura 2000 meetmete jaoks 2007-2013 perioodil. Ühtlasi korraldati juunis seminar eesmärgiga tugevdada Natura 2000 rahastuse aspektide planeerimise protsessi riiklikul ja regionaalsel tasandil. Seminaril osalesid esindajad Euroopa Komisjonist, Keskkonnaministeeriumist, Põllumajandusministeeriumist, Rahandusministeeriumist, Riiklikust Looduskaitsekeskusest, piirkondlikest keskkonnateenistustest ning valitsusvälistest organisatsioonidest. Tegevusi rahastati Euroopa Komisjoni ja Keskkonnaministeeriumi poolt. Projektijuht: Silvia Lotman.

Liigikaitse

Nahkhiirtega seotud tegevused on suunatud Eesti Vabariigi riiklike kohustuste täitmisele. Eesti Keskkonnaministeeriumi tellimustööna koostati 2005. aastal ettepanekud kaitsekorrale ja püsielupaikade kaardid tiigilendlaste jt. kaitsealuste nahkhiirte (II kaitsekategooria liigid) koopa tüüpi talvituspaikade kohta, mis asuvad väljaspool olemasolevaid ja planeeritavaid kaitsealasid Harjumaal. Antud töö käigus tuvastati, et enamusel aladel ohustab aktiivne ehitustegevuse pealetung nahkhiirte talvitumispaike, mistõttu on tarvis võtta vastu kiiresti uued kaitsemeetmed. Paljudes talvitumispaikeades on palju prügi, väga oleks tarvis väljapääse avada. Suheldes Keskkonnaministeeriumiga on rõhutatud nahkhiirte uurimistöode riikliku toetuse vajadust. Probleemsete aladena on jälgitud Laagri elupaigaga seonduvat - alates 1989. a. nahkhiirte kaitse eeskirja kehtestamisest on 300-500 m laiuses ehituskeeluvööndis kerkinud mitmed hooned ja planeeritakse ka uusi, täielikult on suletud üks sissepääs, kuhu on maja peale ehitatud. ELFi esindajate ettepanekul alustati juurdlust toimunu osas, kuid Keskkonnaministeerium ei tuvastanud kellegi süüd ega vastutust antud juhtumi osas.

Jätkub käsitiivalistega seotud ekspertiisis osalemine, pöördujate nõustamine ja nahkhiirte kaitse korraldamiseks vajaliku teabe kogumine. ELFi ekspert osales ka EUROBATS (Euroopa nahkhiirte kaitse leping) nõuandva komisjoni (advisory committee) töös. Tegevusi kureerib projektijuht Lauri Lutsar.

2005. aastal registreeriti 5 uut **lendorava** leiukohta (2 Oonurme ja 3 Palasi küla metsades). 2006. a korraldati toetuskampaania lendorava elupaikade kaardistamiseks vajalike välitööde läbiviimiseks. Elupaikade tuvastamisel saab vältida teadmatuses nende tahtmatut kahjustamist või hävitamist (aladele saab kavandada lendorava elupaika mittekahjustavat raiet või vajadusel need raiekavast välja jätta). Teadaolevates leiukohtades tagatakse Looduskaitse seaduse alusel lendoravatele sobiv metsakoosulus.

Kampaania käigus kogunes toetusi 112580,6 krooni. Rahastuse toel toimusid välitööd Tartu Ülikooli bioloogia üliõpilaste, kraadiõppurite ja loodushuviliste poolt Uudo Timmi koordineerimisel. Registreeriti 13 uut lendorava leiukohta (1 Virunurme, 4 Oonurme, 1 Peressaare, 1 Kellassaare, 1 Tagajõe, 1 Piilse, 1 Sirtsu ja 3 Nüri küla metsades). Inventuuride käigus kirjeldati lendoravate elupaikade olulisi osi (pesapuid ja nende lähiümbrust, õõnsusi, metsa koosseisu). Juunis viibisid ELFi lendorava töörühma juht Uudo Timm ja töörühma liige Jaanus Remm õppe ja kogemuste vahetamise eesmärgil Soomes. Lõuna-Soomes tutvuti lendorava esinemiskohtade, seal korraldatavate uurimistööde ning lendorava kaitsega seotud probleemidega. Õppekäiku juhendas Soome lendoravate uurija Ilpo Hanski Helsingi Ülikooli zooloogia muuseumist. 2007. aastal on planeeritud välitööde jätkamine kogutud annetuste toel.

2004.a. loobus ELF **Läänemere hüljestega** seotud seire, ekspertiisi ja rakendusuuringute riiklike tellimuste täitmisest, kuna tellija ei suutnud tagada töö piisavas mahus rahastamist. Jätkuvalt võimaldab ELF nende tööde tegemiseks kasutada hülgeprojekti 15-aastase arendustöö käigus kogutud andmeid ja soetatud töövahendeid (paat, paadikäru, maastikuauto, arvutid). Koostöö antud vallas toimib LKK-ga. Et vajalikud välitööd saaksid toimuda, hoiab ELF soetatud vahendeid töökorras ja võimaldab hülgeekspertidel Mart Jüssil ja Ivar Jüssil neid oma töös kasutada.

2004. aastal alustati uue projektiga "**Vaalad Eesti vetes**", mille käigus hangiti välispartneri toel spetsiaalsed detektorid, et registreerida pringlite esinemist siinsetes vetes. Vahendeid kasutati kevadeni 2006, tööde tulemused andsid tõendeid pringlite esinemise kohta Saaremaa lähistel. Projekt viidi ellu koostöös IFAWi ja Vilsandi Rahvuspargiga. Tegevused lähevad edasi Balti Keskkonnafoorumi projekti „Natura 2000 rakendamine Läänemere idaosas” projekti raames ja detektoreid saab kasutada asendusriistadena.

Ülevaade ELFi ekspertide tehtud looduskaitsealsetest ekspertiisidest, kaitseeskirjadest ja kaitsekorralduskavadest:

- ELF võitis Kaitseministeeriumi poolt väljakuulutatud riigihanke Männiku, Kikepera ja Klooga planeeritavate harjutusväljade loodusväärtuste inventeerimises. Tööd viidi läbi Eerik Leibaku eestvedamisel 2006. aasta suvel.

ELFi keskkonnaõiguse projektide tegevused aastal 2006

Kui varasematel aastatel on ELFi keskkonnaõiguse projektid olnud suures osas suunatud erinevate juhtumitega tegelemisele, siis 2006.a. oli suurem osakaal juriidilistel analüüsidel ja seadusloomega tegelemisel. Tööl oli 1 täiskohaga jurist – Kärt Vaarmari, vabatahtlikke ei kaasatud.

Tasuta õigusabi andmise aastatest oli jäänud menetlusse 2 kohtuasja – Paluküla hiimäe ja Ess-soo turbakaevanduse juhtumid, samuti tegeleti mitmete nõ suurjuhtumitega (Saaremaa püsiühendus, Saaremaa süvasadam, Ropka sild, Tallinna raudteeübersõit, Rail Baltica). Lisaks osaleti ERLi planeeringute jälgimise projektis ning 2006 lõpus tegeleti väiksemas mahus mitmete juhtumitega, mis seotud peamiselt arendustegevusega Natura aladel.

Suurem osa tegevusest toimus Euroopa keskkonnaõigusega tegelevate organisatsioonide ühenduse Justice & Environment (J&E) töö raames, mida rahastas Euroopa Komisjoni DG Environment. Käsitluse all olid järgnevad teemad:

Aarhushi konventsiooni rakendamine. Aarhushi konventsioon sätestab keskkonnaorganisatsioonidele nõ 3 põhiõigust e 3 sammast: juurdepääs keskkonnainfole, osalemine keskkonnaasjade otsustamises ning juurdepääs õigusemõistmisele keskkonnaasjades. Seoses juurdepääsuga keskkonnainfole oli huvitav kogemus Rail Baltica rajamise ühiste kavatsuste kokkuleppe väljanõudmisega Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt (MKM) - info kättesaamiseks tuli esitada vaie Andmekaitse Inspeksioonile, kuna teabenõuetele MKM lihtsalt ei vastanud. Samas tõestas see kogemus, et info kättesaamine Andmekaitse Inspeksiooni kaudu on võimalik ja et järelevalve teabenõuete täitmise üle toimib.

Keskkonnamõju hindamine. Keskkonnamõju hindamise (KMH) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) teemal oli üheks olulisemaks tegevuseks kommentaaride esitamine keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) muudatusettepanekutele 2006.a. juulis. Kommentaarid puudutasid eelkõige avalikkuse kaasamise tagamist KMH menetlusse, ent ka mõjude hindamist Natura võrgustiku aladel.

Suurobjektide rajamise planeerimine. Juhtumite käigus ilmnunud probleemide pinnalt sai 2006.a. mais esitatud siseministeeriumile ettepanekud suurobjektide rajamise planeerimise paremaks korraldamiseks, lähtuvalt siseministeeriumi poolt juba välja töötatud planeerimisseaduse muudatusettepanekutele. Konkreetne tagasiside seni kahjuks puudub.

Natura 2000. Natura 2000 võrgustiku kaitse osas oli keskkonnaõiguse valdkonnas põhiküsimuseks projektide ja kavade mõju hindamine Natura võrgustiku aladel. Tegeleti mitme erineva juhtumiga, mille osas ELF (kas üksi või koos teiste keskkonnaorganisatsioonidega) nõudis vastava mõju hindamise läbiviimist, kuna projektid või kavad mõjutavad eeldatavalt Natura võrgustiku alasid (nt Ropka silla rajamine Tartus, Saaremaa püsiühendus, samuti mitmed ehitusprojektid Saaremaal, Lõuna-Eestis). Kuna projektide ja kavade mõju hindamine Natura aladel on muutunud teravaks probleemküsimuseks, tõstatati küsimus ka ümarlauakohtumisel keskkonnaministeeriumiga 2006.a. detsembris. Teema on jätkuvalt aktuaalne ka 2007.a., mil J&E liikmed jätkavad juhtumitega tegelemist ja koguvad andmeid, mille alusel koostada varasemate analüüside tulemusi võrdlev hinnang. ELF jätkab teema koordineerimist 2007.a.

2006.a. osales ELF Tšehhi organisatsiooni Ecologicky Pravni Servis läbi viidud **korporatiivse sotsiaalse vastutuse** (CSR) projektis, mille käigus koostati 2 juhtumianalüüsi CSR kasutamisest Eestis.

Säästev areng

“Säästva arengu eesmärki võib pisut ebatraditsiooniliselt sõnastada kui Maa põlisrahvaks või siis uuesti maarahvaks saamist. Selle juures on kindlasti üheks oluliseks näitajaks tulevastele põlvedele mõtlemine, millest on rääkinud nii indiaanlased kui eurooplastest poliitikud. Kuidas jõuda olukorrani, kus meie praegused teod tõepoolest ei kahjusta inimeste elu meist seitse põlve eespool? Samas ise mõnusalt ära elades. Mina arvan, et need on ühed põhiküsimused, mida peaks küsima igasuguses arengu ehk siis uute asjade ja tegevuste kavandamises.” T. Trapido.

Põlevkivi kaevandamine

2005. aasta lõpus valmis uurimustöö põlevkivienergeetikast ja -kaevandamisest. Töös kirjeldatakse märkimisväärseid probleeme, mida põlevkivitööstus ja -energeetika on tänaseks tekitanud ja mis võivad tulevikus veelgi süveneda. Pearõhk on töös ohtudel, mis on seotud Eesti põhjaveega ning selle varude vähenemise ja kvaliteedi halvenemisega. Uurimustöö tulemusel on tekkinud täiendav teave ja intensiivsem arutelu põlevkivienergeetika ja kaevandamise mõjude osas.

Ühes Hendrikson & Ko OÜ-ga koostati lähteülesanne uuringule „Põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega kaasnevate mõjude hindamine Virumaal”. Uuringu algatajateks olid Maidla, Sonda ja Mäetaguse vallad, Kiviõli linn ning Lääne-Viru Omavalitsuste Liit. Uuringu koostamise vajadus oli tingitud mitmete uute kaeveloataotluste esitamisest nimetatud omavalitsuste territooriumitel ning sellega potentsiaalselt kaasnevast hoogustunud kaevandustegevusest. Lähteülesandes määratleti järgnevad tööd: mõjude hindamine looduskeskkonnale, piirkonna majandustegevusele, kultuuripärandile, sotsiaalsetele ning haldusküsimustele. Lähteülesande koostajatele teadaolevalt oleks olnud tegemist Eestis esimese omataolise uuringuga, mis pöörab komplekselt tähelepanu kaevandamistegevusega kaasnevatele sotsiaalsetele, majanduslikele ja keskkonnaaspektidele, vaadeldes erinevate sotsiaalsete gruppide mõjutatust kaevandustegevuse poolt. Oluliseks eesmärgiks oli analüüsida kaevandamisega seotud omavalitsuste jätkusuutlikkust nii sotsiaalselt kui omavalitsuse eelarvelisest vaatenurgast lähtudes. Uuringu algatajad esitasid lähteülesande põhjal koostatud uuringukava KIKile rahastamiseks, kuid viimane andis kavale negatiivse hinnangu. Et nii vallad kui ka ELF (EKO esindajana) osalesid 2006. aastal kokku kutsutud Põlevkivi arengukava koostamises, siis oleks plaanitud uuring andnud vajalikke lisaandmeid. Tööde läbiviimine toimus Toomas Trapido kureerimisel.

Rohelise Eesti energiakava

2005. aasta lõpul kinnitati Elektrimajanduse arengukava 2015. aastani ehk Eesti Energia tegevusplaan järgmiseks kümneks aastaks. Plaanist lähtuvalt vahetatakse uuemate vastu Narva põlevkivikatlad, hakatakse kasutama rohkem Vene gaasi ning püütakse EL nõuete järgi tõsta taastuvenergia tootmist viie protsendini elektritarbimisest. Kümme aastat - sama kaua võttis Leninil aega kogu Venemaa elektrifitseerimine GOELRO plaani järgi 1920ndatel aastatel paljasjalgsel töölisklassi poolt. Selle ajaga ehitati 30 elektrijaama ja veeti tuhandeid kilomeetreid kaableid. Tundub uskumatu, et tänapäeval - sada aastat hiljem - plaanitakse sama pika aja jooksul mõned kivipõletamise katlad uute vastu vahetada ja jätta kõrvale põhjalikum alternatiivide kaalumise ning keskkonnasõbralikumate lahenduste rajamine.

ELFi nõukogu liikme Rainer Nõlvaku eestvedamisel on koostatud analüüs, mis käsitleb Eesti elektritootmise üleviimist kivipõletamiselt keskkonnasõbralikule

taastuvenergeetikale, eesmärgiga sulgeda Narva kivipõletamise elektriyaamad ning muuta Eesti energeetiliselt sõltumatuks. Visiooni kohaselt jääksid minevikku ligi 80% Eesti õhusaastet ja 95% veereostust tekitav elektritootmine ning kaoksid tuhamäed. Tekiksid eeldused ka transpordisüsteemi naftasaadustelt taastuvenergiale üleviimiseks. Koostatud analüüsi tutvustati mitmetel Eesti energeetikaarenguid käsitlevatel seminaridel (Tallinna Tehnikaülikoolis energeetikafoorumil „Quo vadis, Eesti energeetika?“, Tallinnas Von Krahli teatris ajalehe Roheline Värav pärastlõuna, kus toimus ka Rainer Nõlvaku ja Anto Raukase debatt “Eesti energeetika tulevik”).

ELFi enda tegevuse keskkonnamõju hindamine. Seoses eksperdi lahkumisega ELFist ei suudetud tagada ELFi tegevuse keskkonnamõju hindamist 2005. aasta osas. 2006. aastal koostati Rasmus Pedaniku eestvedamisel projektitaotlus KIKile. Selle eesmärgiks on korraldada 2007. aastal koolitused, koostada internetileht ja teabematerjal, et organisatsioonid saaksid jälgida ja hinnata oma keskkonnamõju, sh koostada keskkonnaaruanded. Ühtlasi tekivad taas võimalused ELFi keskkonnaaruandluse koostamiseks. Tegevusi on nõustanud vabatahtlikult Anu Kõnnusaar.

2004. aastal lõppes ELFis Venemaal elavate **koolasaamide** ühiskondlikku liikumist toetav töö. ELFi koostööpartner NEPcon on Taani Välisministeeriumilt toetust leidnud 2003. a asutatud Saami Looduse Fondi arendus- ja tegevustoetuseks. Hetkel pole ELF tegevustesse enam hõivatud ja tegevused jätkuvad uutes koostööraamistikutes. Seda parem on tõdeda, et kunagised algatused pole soiku jäänud ja jätkuvad.

Uudisteagentuur “**Roheline Värav**” oli 2006. aastal üks Eesti suurima levikuga keskkonnameedia väljaannetest. Rohelises Väravas kajastati laia spektrit keskkonna-, säästva arengu ja kodanikuühiskonna teemasid. Paberkanalil ilmus Roheline Värav kord kuus EPLi ja Maalehe vahel ilmuva ajalehe (tiraaž ca 80 000), internetiportaali www.greengate.ee (ca 1000 külastajat päevas) ja venekeelse portaali rus.greengate.ee näol.

Rohelise Värava ajalehe põhilised rubriigid on mets, kodanikuühiskond, ökoloogiline eluviis ja vastavad oskused, jäätmekäitlus, toit ja tervis. Alates aprillist tegi Roheline Värav koostööd Raadio 4-ga – igal nädalal oli eetris kaks keskkonnatemaatikat kajastavat saadet: “Elukeskkond” ja “Roheline Värav”.

Rohelise Värava väljaandmist toetasid aastal 2006 StoraEnso, RMK, Balti-Ameerika Partnerlusprogramm, Hollandi Suursaatkond, Ragn-Sells, Eesti Taaskasutusorganisatsioon, Euroopa Liit, KIK, jt. Rohelise Värava majandusliku jätkusuutlikkuse tagasid edukad projektitaotlused ja reklaamimüük tänu müügi- ja reklaamijuhi Rasmus Pedaniku edukale tööle. Projektijuht: Toomas Trapido, peatoimetaja Sander Silm, venekeelse Rohelise Värava projektijuht: Andrey Tentykov.

Alates 2007. aastast on Rohelise Värava vastutav väljaandja Säästva arengu planeerimise ja tehnoloogiate sihtasutus, kellega ELF on sõlmimas kaubamärgi „Roheline Värav” kasutuslepingut.

Lõppemas on koostöö **Eesti Energiaga** – Roheline Energia, millest laekuva rahaga toetati taastuvenergia ja energiasäästu projekte. Koostööleping lõppes märtsis, 2006. 2006.aastal laekunud raha eest toetatakse märgalade taastamisega seonduvat tegevust. Probleemsena on hinnatud Rohelise Energia kontseptsiooni ja jõudumööda on tehtud ettepanekuid selle ümbervaatamiseks. Peamiselt puudutab see hüdroenergeetikaga seonduvat – näiteks mitmed paisud on ületamatuks rändetõkkeks kaladele ning seetõttu jäävad siirdekaladele kättesaamatuks enamus looduslikest kudealadest.

ELF oli koostööpartner UNESCO toetusel algatatud koostööprojekti **säästliku juhtimise koolituste** väljatöötamises. Projekti vedas Eesti Mittetulundus- ja Sihtasutuste Liit (EMSL).

ELF osales **MTÜ Taaskasutuskeskus** asutamisel ja osaleb võimalust mööda keskuse tegemistes. 2006. a talv asus Taaskasutuskeskus ELFi Tallinna kontoris.

Endiselt jätkub koostöö trükifirmaga **Triip AS**, Rohelise Trükise toote arenduses ja propageerimisel. Rohelise Trükise müügist saadud annetustest on toetatud Palupõhja looduskooli tegevusi ja taastuveneergetika teabematerjali väljaandmist.

Maaelu

Kuivõrd looduskaitse ja maaelu ning põllumajandus on omavahel tihedas seoses, on ka ELF aastate jooksul tegelenud mitmete maaelu puudutavate projektidega.

ELF peab ka maaelu vallas oluliseks EL keskkonnaõiguse aluspõhimõtte - ettevaatusprintsipi rakendamist. Ettevaatusprintsip on meie lähtekoht geneetiliselt muundatud organismide (GMO) teema käsitlemisel. Eesti peaks edendama mahepõllumajandust, jäädes riigiks, kus

- geneetiliselt muundatud põllukultuure ei kasvatata
- pärandmaastike säilitatakse läbi nende traditsioonilise kasutusviisi
- toetatakse kõigi Eesti ohustatud ja kohalike loomatõugude säilitamist
- viljeletakse säästlikku looduskasutust, sh loodussõbralikku metsamajandamist.

UNESCO rahastatud projekt “Maalamba kui põlisväärtuse säilitamine Eestis” viidi läbi Tartu Ülikooli erizooloogia töörühma, Eesti Maalamba Ühingu, Eesti Rahva Muuseumi, OÜ Tõhela Loomaarst, Kihnu Väina Merepargi jt koostöös. Projektijuht: Kaia Lepik. UNESCO projekti põhieesmärk oli geeniuringute läbiviimine Eestis veel alles jäänud põlistunnustega lammastel. Ajalooliselt kujunenud geneetiliste ressursside ja põlise villaandja hoidmine on oluline nii bioloogilise mitmekesisuse kui rikkaliku kultuuripärandi säilimiseks.

UNESCO kaitse all on Kihnu saare vaimupärand/subkultuur ja Lääne- Eesti saarestiku biosfääri kaitseala – peamiselt just neis piirkondades on säilinud ka vähesed ajaloolisele maalamba kirjeldusele vastavad populatsioonid.

Olles liitunud bioloogilise mitmekesisuse konventsiooniga on Eesti riik võtnud endale kohustuse säilitada nii ökosüsteemide-, liikidevahelist kui liigisisest geneetilist mitmekesisust.

2006.a. kevadtalvel toimusid UNESCO toel karjade ülevaatused ja vereproovide kogumine, millele järgnesid geneetilised uuringud Soome Põllumajandusuuringute Keskuses. UNESCO projekti käigus uuritud 212 maalambale sarnaneva välimiku või asukoha tõttu meile huvipakkuva lamba DNA proovide võrdlemisel asjakohaste kultuur- ja ümberkaudsete maade põlistõugudega leiti, et ca 1/3 lammastest grupeerus eesti tumedapealise -ja eesti valgepealise tõu hulka. Ülejäänud lammastel on Soome uurimisgrupi sõnul Eesti “tagapõhi”, need lambad ei grupeerunud ühegi vaadeldud Soome, Vene, Norra, Rootsi ja Taani tõu hulka, vaid jagunesid väiksemateks populatsioonideks, kelle geneetiline “profiil” ei olnud iseloomulik ristanditele, andes kinnitust arvamusele, et maalambad, kelle olemasolu kohta on viimased kirjalikud märged 1990 –ndatest, on säilinud.

UNESCO projekt võimaldas enamiku teadaolevate karjade ülevaatusel; meie esivanemate elus ja kultuuris olulist rolli kandnud maalambaga seotud materjalidega tutvumist ja edasist tutvustamist. Kogutud teadmiste põhjal jätkub töö eelkõige projektipartnerite

poolt edasiviiduna.

Geneetiliselt muundatud organismid (GMO).

2006.a septembrini kestis projekt "Keskkonnaorganisatsioonide, põllumajandustootjate ja tarbijate teadlikkuse tõstmine GMO-dest ja nendega kaasneva võivatest riskidest", mida rahastas Euroopa Komisjon. Projekti eesmärgiks oli Eesti erinevate keskkonna- ja põllumajandusega tegelevate organisatsioonide, aga ka laiema elanikkonna teadlikkuse suurendamine geneetiliselt muundatud organismidest; samuti nendega kaasneva võivatest riskidest, kasutamist reguleerivast seadusandlusest Eestis ja Euroopa Liidus. Projektipartnerid: Eestimaa Talupidajate Keskliit, Eesti Mahepõllumajanduse SA ja Eesti Roheline Liikumine, koostööd arendati ka teiste Eesti ja Euroopa Liidu valitsusväliste organisatsioonide vahel. Projektijuht: Kaia Lepik.

Projekti raames võeti tööle täistööajaga biotehnoloogia haridusega GMO spetsialist, kes kogus andmeid, analüüsis ja tõlkis infot Euroopa Liidus lubatud GM toodete kohta, sh avalikkuse poolt esitatud vastuväidete ja riskianalüüside kohta ning koostas ülevaate loataotlustest.

Projekti raames koostati mitmed juriidilised analüüsid, sh avalikkuse kaasamise regulatsioonist GMO-alaste otsuste tegemisse; ülevaade GMOdega seotud vastutuse regulatsioonist; koostati ettepanekuid GMO-dega seotud seadusloomele, samuti anti vastused Euroopa Komisjoni poolt esitatud direktiivi 2001/18/EÜ rakendamise küsimustikule, nõustati keskkonnaorganisatsioone ja tarbijate organisatsioone GMO-dega seotud muudes juriidilistes üksikküsimustes (nt Cartagena protokollide rakendamise küsimused, GMOde märgistamise regulatsioon jne).

Juriidiliste analüüside tulemusena selgus, et nii GMO-vabade piirkondade loomise kui üldsuse juriidilised võimalused GMO-alastes otsustes kaasa rääkida on üsna piiratud, samuti on vähesed avalikkuse kaasarääkimise võimalused GMO-alastes otsustes (arvestades, et enamike GMO-lubade taotluste puhul toimub avalikkuse arvamuse küsimine vaid läbi Euroopa Komisjoni vastava veebilehe). Tehti ettepanek GMO-vabade piirkondade osas nende seadustamiseks kooseksisteerimise regulatsioonis, samuti juhiti avalikkuse osalemise vähestele võimalustele tähelepanu ettekannetes ja artiklites.

Korraldati konverents „Geneetiliselt muundatud organismid - kuidas nad muudavad meie põllumajandust?“ koostöös Eesti Maaülikooli avatud ülikooliga 21.04.2006 Tartus välisekspertide osavõtul. Osales 80 inimest, nende hulgas palju Põllumajandusministeeriumi ja allasutuste töötajaid. Lisaks võtsid projekti töötajad osa ja esinesid ettekannetega mitmetel Eestis ja välismaal toimunud GMO-teemalistel seminaridel ja konverentsidel. Projekti käigus levitati infot mitmete artiklite ja interneti vahendusel, koostati voldik «Geneetiliselt muundatud põllukultuurid» ja trükkis «Geneetiliselt muundatud põllukultuurid ja nendega seonduvad riskid»; samuti analüüsiti võimalikku GMO sisaldust märgistamata toidukaupades ja loomasöödas (kokku 20 proovi). Analüüsid teostati Tartu Veterinaar-ja Toidulaboris (sojatooted) ja Genetic ID (Europe) AG laboris Saksamaal (maisi sisaldavad toiduained ja loomasööt). Neljas tootes (šokolaadikreemis, keeduvorstis ja kahes loomasöödas) tuvastati GM elementide sisaldus, neist ühel juhul oli ületatud piirmäär 0,9%.

Lisaks viidi läbi kiir-ribateste GMO spetsialisti poolt kasvavate põllukultuuride analüüsiks. Läbiviidud testide tulemusena (40 tk) muundatud taimi ei avastatud. Testimisvahendid telliti Ameerikast firmast EnviroLogix Inc. Tellitud ribateste saab kasutada ka järgmisel vegetatsiooniperioodil.

Koostöö tulemusena esitati uus GMO-alane projektitaotlus (ELF partnerina) EL Science

and Society programmi koos Euroopa ngo-de võrgustikega GENet ja Genewatch ning Bremeni ja Caeni Ülikoolidega, mis otsustati Euroopa Komisjoni poolt ka rahastada. Uus projekt võimaldab 2007.a jätkata koostööd rahvusvahelisel tasandil, süvendada teadusvaldkondade ja nn. tavakodanike kommunikatsiooni GMO-de teemal, levitada informatsiooni ja populariseerida teadustulemusi. Projektijuht: Anastasia Pertsjonok.

ELF on aktiivselt osalenud GMO-, tava- ja mahepõllunduse kooseksisteerimise regulatsiooni väljatöötamises – esitatud on ettepanekud kooseksisteerimise regulatsioonile EKO poolt, korraldatud kohtumine Põllumajandusministeeriumiga ning Põllumajandusministeerium on lõpuks nõustunud EKO esindaja nimetamisega kooseksisteerimise regulatsiooni väljatöötavasse komisjoni (nn kooseksisteerimise komisjon). Sellesse komisjoni on EKO poolt nimetatud esindajaks ELFi jurist Kärt Vaarmari, mis annab hea võimaluse rakendada projekti käigus kogutud teadmisi ka pärast projekti lõppemist. ELFi esindajad kuuluvad ka keskkonnaministrile nõu andvasse geenitehnoloogiakomisjoni.

Kemikaaliohutus –REACH

August-oktoober 2006 toimus ELFi koostöös Greenpace Nordic'uga Euroopa kemikaalidirektiivi REACH (*Registration, Evaluation, Authorisation of Chemicals* - Kemikaalide registreerimine, hindamine ja autoriseerimine) käsitlev koostööprojekt, mille eesmärgiks oli aidata kaasa “tugevama” REACHi vastuvõtmisele. Projekti raames uuriti olmekemikaalide probleemi näitlikustamiseks nelja Eesti inimese verd

(veres määrati broomiühendeid, mida kasutatakse leegisummutina, ftalaate, sünteetilisi muskusaineid, kloororgaanilisi pestitsiide, triklosaani, fluororgaanilisi plaste ja raskemetalle, kokku 44 ühendit). Suur tänu doonoritele, kelleks olid Maimu Berg, Liisi Koikson, Vahur Kersna ja Marek Strandberg. Tulemused avalikustati Greenpeace'i laeval Arctic Sunrise peetud pressikonverentsil ja avatud uste päeval. Projekti raames tehti ka REACHi vastuvõtmisega seotud probleeme tutvustav videofilm, mis seati üles ELFi kodulehel ja näidati ETVs.

Euroopa Parlamendisadikute hääletuse tulemusena võeti 2006.a. detsembris vastu REACHi lõppversioon. Vastuvõetud REACH on Euroopa esimene samm kemikaalide uudse reguleerimise suunas ja nõuab firmadelt suures mahus toodetavate või imporditavate kemikaalide kohta ohutusandmete esitamist, samuti on see paika pannud mehhanismi keskkonnas püsivate või bioloogiliselt akumuleeruvate kemikaalide asendamiseks, juhul, kui ohutumad alternatiivid on olemas. Siiski ei arvestatud enamust keskkonnaorganisatsioonide poolt tehtud ettepanekuid REACHi lõppversioonis, mistõttu on ka edaspidi lubatud paljude tervist kahjustavate kemikaalide kasutamine ning sisuliselt ei nõuta alla 10 tonni mahus toodetavate kemikaalide ohutusandmete esitamist.

Loodusharidus

Õppides tundma loodust, kaasneb teadmiste tekkega ülevaade looduse käekäigus osalejate kohta, looduse haavatavusest kui ka kohanemisvõimest. Usume, et loodusteadlikud inimesed tegutsevad keskkonda säästvalt ja seepärast edendame ja toetame igasugust tegevust, mis suurendab inimeste keskkonna-alaseid teadmisi ja lugupidamist looduse vastu. Loodusõppe võimaluste suurendamist peame oluliseks eelkõige koolilaste seas, sest selles eas kujunevad ka inimese väärtushinnangud. Looduse tundmaõppimine võimaldab inimesel sügavamalt mõista maailma ja selle toimimist. Kui inimene ei austa ümbritsevat keskkonda, siis sageli puudub tal lugupidamine ka ümbritsevate inimeste suhtes.

ELFi pikaajaline eesmärk (koos teiste loodushariduses tegutsevate ühendustega ja organisatsioonidega) on edendada nii kooliväliseid loodusõppe võimalusi kui ka kooliprogrammi läbiviimist keskkonna-kesksealt.

ELFi loodusharidusprojektide arendamisel on lähiajalisteks eesmärkideks praktilist loodusõpet toetavate tegevuste organiseerimine, sh loodusvaatluste projekt, Palupõhja ja Muraste looduskoolide arendamine, talgureisid, keskkonnaõppe korraldamine ja looduse tundmist toetavate ettevõtmiste toetamine – Matsalu Loodusfilmide Festival, Roheline Värav, Kõrv Loodusesse ja teised tegemised. Oluline on ka rahastusallikate leidmine loodushariduse edendamiseks väikeprojektide konkursside läbi.

Palupõhja looduskool. Palupõhja looduskooli loodushariduslikud tegevused käivitusid septembris 2004, mil LKÜ Kotkas, Eestimaa Looduse Fond ja Tartu Keskkonnahariduse Keskus (TKHK) sõlmisid koostöölepingu programmilise loodusharidusliku tegevuse arendamiseks Palupõhja looduskoolis. Sügisel 2004 ja talvel 2005 viidi läbi pilootprogrammid, mis andsid aluse programmide jätkamiseks. Looduskool avati pidulikult õppetöös 24. oktoobril 2006. a.

2006-2006 aastal renoveeriti koolihoone. Tööd algasid 2005. a septembris peale nahkhiirte äralendu. Tööd rahastas Keskkonnainvesteeringute Keskus, kellele LKÜ Kotkas esitas talvel 2005 vastavasisulise taotluse. 2006. a jaanuaris sõlmiti koostööleping Lõunakeskus OÜga, kelle toetust kasutati Palupõhja looduskooli renoveerimisel kaasfinantseeringuks ja 2006. aasta sügisest regulaarse loodusõppe läbiviimise alustamisega seotud kulude katteks. Lisaks on saanud KIKi poolse rahastuse Palupõhja koolile vajaliku õppeinventari soetamine (soetused tehti 2006. aasta sügisel ja talvel).

Koostöös Tartu Keskkonnaharidusega viidi sügisel läbi 11 kahepäevast õppereisi, toimusid mitmed koolitused täiskasvanutele, sh Terioloogiaseltsi sügiskool, talgureisid.

2007. aastal korraldab tegevusi peamiselt LKÜ Kotkas Robert Oetjeni eestvedamisel. Ühes MTÜ Studio Viridise ja Tartu Keskkonnahariduskeskusega on saanud KIKilt toetus lastele loodusõppe ja õpetajate ning tudengite koolituste läbiviimiseks. Kooli on oodatud kõik huvilised, kellele pakutakse loodusõpet koostööpartnerite poolt või antakse võimalus loodusharidust anda kooli ruumides ja selle ümbruses vastavalt eraldi koostatud programmidele.

Partneriteks on Tartu Keskkonnahariduskeskus, Riiklik Looduskaitsekeskus ja Tartu Kristlik Noortekodu. Tegevusi on rahastanud Prins Bernhard Fond (Holland), Milieukontakt Oost-Europa (Holland), WWF-Taani, Dr. Mall Stålhammar, AS Triip Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Lõunakeskus OÜ, Horizon Pulp & Paper Ltd, Daisy kaubamärgi kasutajad. Suureks abiks oli OÜ Lõunakeskuse toetus Palupõhja looduskooli arendamisele ja regulaarse õppetöö alustamisele.

Muraste looduskool. Koostöös MTÜ Studio Viridisega alustati sügisel Tallinna lähisteles Muraste looduskooli tegevuste planeerimist. 2007. aasta kevadel valmivad esimesed loodusõppeprogrammid, soetatakse õppevahendeid ja viiakse läbi pilootkoolitused. Edasiseks tegevuseks on ühes Tartu Keskkonnahariduskeskusega esitatud taotlus KIKile, mille abil leiab toetust tudengite ja õpetajate täiendkoolitus Palupõhjal ja Murastes, samuti toimub loodusõpe lastele. Algatust toetab Ahti Heinla ja Ambient Sound Investment OÜ. Tegevustesse on kaasatud veel Tabasalu Ühisgümnaasium, Rannamõisa Lasteaed, Keskkonnaministeeriumi loodushariduse büroo, Lehola Keskkonnahariduskeskus ja Eesti Loodusmuuseum.

Sügisel kutsus ELF ühes Tartu Keskkonnahariduskeskusega Tartusse külla **Tallinna**

Linnavalitsuse, et tutvustada sealseid loodushariduse andmise võimalusi keskkonnahariduskeskuse näitel ning planeerida Tallinnasse tegevuste kavandamist. Samuti külastati Palupõhja looduskooli. Linnavalitsuse delegatsiooni juhtisid abilinnapea Olga Sotnik ja Tallinna Keskkonnaameti juhataja Tõnu Tuppits. Edasiselt on ELF osalenud Tallinna keskkonnahariduse kontseptsiooni koostamises ja planeerib Tallinnasse ELFi keskkonnahariduskeskuse rajamist. Detsembris andis Tallinna Linnavalitsus ELFile üle tänukirja keskkonnahariduse edendamise eest Tallinnas.

Loodusvaatlused. Koolidele mõeldud loodusvaatluste projektis osales 2006. aastal 27 kooli ja ca 600 õpilast. Nii mõnigi kool on osalenud projektis alates selle algusest.

Projekti raames on ELFi kodulehel üles seatud loodusvaatluste juhendid ja küsimustikud, mida on hea kasutada praktilises loodusõppes süvahuviga õpilastega ja mis toetavad riiklikku õppekava. Igal aastal koostatakse kokkuvõtted alaprojektide kaupa, lisaks rahvusvaheline ülevaade projekti tegevuste kohta aasta lõikes, mis sisaldab ka lühiülevaated erinevates riikides toimunud. 2006. aasta kokkuvõtte koostas Eesti, see on trükitud keskkonnasõbralikule paberile kasutades looduslikel õlidel valmistatud värve ja on esmakordselt värviline. Enamus projektis osalevatest riikidest (Soome, Venemaa, Läti, Leedu, Poola, Rootsi) on 2005. a maikuust EL liikmed ja seetõttu ei olnud enam võimalik projekti tegevuste rahastamine endisel moel (Sida vahenditest). Et mitte kaotada head koostöövõrgustikku ja kasutada olemasolevaid vaatluslehti, algatati projekt "Education for Change", koostöös Rootsi Vabaharidusliiduga (The Non Formal Adult Educational Association SV). Projekti eesmärgiks on õpetajate täiendkoolituses uue meetodi – õpiringi meetodi - katsetamine koostöös kahe Haapsalu kooli õpetajatega ning töölehtede väljatöötamine kolmel teemal: vesi, energia ja toit. ELFi partneriks Eestis on TLÜ Haapsalu Kolledž ning projekt lõpeb 2008. aastal Projekti käigus valmiv materjal on kindlasti heaks täienduseks säästvat arengut toetavatele õppematerjalidele. Projektijuht: Reet Kristian.

„Lapsed ja linnud.” Koolilastele suunatud tegevuste käigus toimus järgnev: talilindudega tutvumine, iseseisvad talvised linnuvaatlused, osalemine linnalinnulaupäevakul, rändlindudele pesakastide meisterdamine, kevadine linnuvaatlusretk Tartus Raadil, linnuvaatlused Alam-Pedja Kirna õpperajal, sügisene linnuvaatlusretk, vaatluspäevikute konkurss. Läbi viidud omaloominguvõistlusel „Lapsed ja linnud” osalesid Tartu linna ja maakonna põhikoolide õpilased (1.-9. klass) – esitati 135 tööd 158-lt autorilt: töödena oli esitatud näiteks salli sisse kootud linde kui lindudest klaasimaale ja puidust voolitud kujusid, erinevaid joonistusi ning samblast tehtud linnuskulptuure. Projekti viidi samaaegselt läbi ka Saksamaal Constance järve piirkonnas ning Poolas Milicz järvede ääres. Eestis osales projektis poolteistsada õpilast ja õpetajat. Välja anti metoodiline juhend “Neid linde me tunneme” koos illustreeriva materjaliga.

2006. aasta veebruaris alanud projekti “Lapsed ja Linnud” viisid läbi Tartu Keskkonnahariduse Keskus, Eestimaa Looduse Fond, Eesti Ornitoloogiaühing ja Elva lasteaed Murumuna. Projekti finantseerisid Stiftung Naturschutzfonds, Saksa fond 5000xZukunft ja Keskkonnainvesteeringute Keskus. Projektijuht Jüri-Ott Salm.

Matsalu Loodusfilmide Festival. 2006. a. aitas ELF festivali propageerimisel ja tutvustamisel, eraldades lehepinda Rohelise Värava veergudel. Samuti valiti välja auhinnafilm – ELFi eripreemia pälvis võistlusfilmide kategooriast Mets ja tema asukad Ulf Gyllensteni film "Metsise hommik". Auhinnana anti üle Fred Jüssi

fotojäädvustus Hiiumaalt, Öngu rannast ja Veljo Runneli helisalvestis "Helipilte Alam-Pedjalt".

Film kajastab metsisemängu vanas metsas - jäädvustada on õnnestunud metsisekuke pulmamäng. Metsis mängib ainult vanas metsas, koos põlismetsade kadumisega kaob ka tema.

2006.a andis ELF eri projektide raames välja mitmeid **loodushariduslikke trükiseid:**

1. A4 formaadis mapp **“Neid linde me tunneme”**. Mõeldud lasteaia õpetajatele. Õppevahend sisaldab värvifotosid Eestis enamlevinud lindudest, liikide bioloogilist kirjeldust, ülesandeid, mängu, jutustusi, luuletusi ja mõistatusi, et luua paremaid võimalusi lindude tundmaõppimiseks ja õueõppe toetuseks. Mappi jagati maakondlike haridusosakondade abil kõigile Eesti lasteaedadele ja ka mõnedele algkoolidele. Projektijuht Jüri-Ott Salm.
2. **„Õppematerjal taastuenergeetikast.”** Koolidele suunitletud trükis käsitleb taastuenergiat ja sobib lisamaterjaliks füüsika ja/ või loodusloo õpetajatele energeetika teema tutvustamisel. Koostaja: Urmo Lehtveer.
3. **“Geneetiliselt muundatud põllukultuurid ja nendega seotud riskid”** peaks huvi pakkuma põllumajandus -ja keskkonnateemaga tegelevatele ametnikele, ning sobib lisamaterjaliks gümnaasiumi bioloogia õpetajatele geneetiliselt muundatud organismide teema käsitlemisel. Raamatuke annab ülevaate geneetiliselt muundatud põllukultuuride loomisest, maailmas praegu kasvatatavatest GMO-dest ning GMO-dega kaasnevatest keskkonnariskidest. Põhjalikumalt käsitletakse GMO-de kasvatamise majanduslikke ja õiguslikke küsimusi. Koostamises osalesid ELFi poolt: Kaia Lepik, Kärt Vaarmari, Anne Luik, Anastasja Pertsjonok, Liina Ränkel.
4. **Ökokalender “Terve Elu”** - kalendermärkmiku eesmärgiks on praktilisel viisil tutvustada säästva tarbimise ja looduspärase eluviisi temaatikat. Kokku on käsitletud 52 teemat, alates kodutehnikast, ökoloogilisest ehitusest ja siseviimistlusest ning lõpetades energiatulevikku ja kliimamuutusi käsitlevate lehekülgedega. Kalender valmis koostöös trükikojaga Triip ja trükiti Rohelise Trükisena. 2000 eksemplari müük toimus tellimise teel, raamatukauplustes ja üritustel üle kogu Eesti. Koostajateks olid Ekke Sööt ja Toomas Trapido.

Jätkus Eestimaa Looduse Fondi poolt välja antud loodushelide CD-de “Öö hääled”, “Laane laulud” ja “Helipilte Alm-Pedjalt” müük. Saadud vahenditest on võimalik järgmise sarja kuuluva heliplaadi väljaandmine tulevikus.

Projekti “ Kõrv loodusesse” juht Veljo Runnel tegeleb jätkuvalt loodushelide salvestamisega.

ÜLDTEGEVUSED

8.-9. augustil toimusid ELFi mõttetalgud Palupõhjal. Arutuse alla tulid ELFi tegevused täna ja tulevikus raamistikus mets, meri, märgalad ning säästev areng. Samuti vaadati üle viimase paari aasta jooksul saavutatut.

Eraldi teemadena tulid arutlusele:

- - keskkonnaõiguse-alane tegevus.

- - uue kodulehe ülesehitus (uus koduleht valmis 2006. aasta talvel).
- - Palupõhja looduskooliga seonduv.
- - Märjalade ja metsade kaitsega seonduvate tegevuste arendamine.
- - Mereprogrammi jätkamine.
- - Keskkonnaõigusega seonduvate tegevuste jätkumine.
- - Rohelise Värava tegevuste jätkumine.
- - Liigi ja koosluste kaitse.

2006. aasta augustis lõppes Avatud Eesti Fondi Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi "Tegevus- ja arendustoetused" raames ELFi antud tegevustoetus, mida finantseerisid ühiselt Ameerika Ühendriikide Rahvusvahelise Abi Agentuur ja Avatud Ühiskonna Instituut. Kaheaastane projekt aitas kaasa organisatsiooniliseks tööks vajaminevate vahendite katmisel ja ELFi põhikirjaliste tegevuste elluviimisel. Tegevustoetuse olemasolu oli ja on organisatsioonile oluline, sest suuresti projektipõhine tegevus ei võimalda alati leida piisavalt ressursse projektide elluviimiseks vajalike organisatsiooniliste tööde teostamiseks. Teisalt võimaldas toetus osaleda mitmetes ühiskondlikes tegevustes ja protsessides, et paremini ellu viia kolmanda sektori ja kodanikualgatusel põhineva organisatsiooni eesmäärke.

Samuti on antud toetus võimaldanud katta uute projektide algatamisega seotud kulutusi ja olnud ressursiks nende algatamisel (INTERREG IIIA ja IIIB taotlused, Phare kodanikeühenduste tugevdamise programmi esitatud taotlused).

2006. aastal toetas ELFi üldtegevusi EKO Sihtkapitali vahendusel ka Keskkonnaministeerium, seda 50 000 krooniga. Nimetatud toetus oli teistkordne, eelmisel sajandil toetas KKM ühekordselt ELFi 10 000 krooniga.

Paranenud on ELFi esitatud projektitaotluste rahastamise tulemuslikkus: 2001. a. saadeti välja 28 projektitaotlusest rahastati 14 ja saadi 21% küsitud kogusummast; 2003 53 taotlusest rahastati 9, 4%; 2004 23 taotlusest rahastati 6, 16%; 2005 29 taotlust, millest rahastati 18, ~59%. 2006. a esitati 21 taotlust (Euroopa Liidu fondid, KIK (10 taotlust), *Toyota Environmental Activities Grant Program*, Eesti Kultuurkapital, Norra ja EMP finantsmehhanismid, AS Eesti Energia) kogusummale 28 757 725 krooni. Positiivse rahastusotsuse on saanud 10 taotlust kogusummas 3 215 613 (11% küsitud summast), 4 taotluse tulemused on veel ootamas vastust (kogusumma 6765440 krooni – 24 % küsitud summast). Eitava vastuse said 7 taotlust (68 % küsitud summast), sealhulgas on 15,3 miljoni krooni suurune taotlus, mille tegevustena oleks käsitlemist kahe mastaapse ala looduslikkuse taastamine (Alam-Pedja looduskaitsealal ja Pihkva oblastis) ja ökoküla rajamiseks planeeritud 1,9 miljonit krooni. Ilma viimasteta on rahastamist leidnud tegevuste osakaal kogusummast 28 %, teadmata on kogusummast 59 % esitatud taotluste tulemused, eitav vastus on 15 % esitatud taotluste osas.

Alates jaanuarist 2006 asub ELFi peakontor uues asukohas – Tartus aadressil Magasini 3. Kolimise tingis väljavaade kasutuses olnud kontori müügiks või väljarendamiseks ning parema ruumikasutuse ja asukoha leidmine. Kontori müügi ja väljarendamise osas pole rahuldava pakkumiseni jõutud ja hetkel on pool ELFi Riia tänava kontoripinnast kasutuseta.

26. aprill sõlmiti ostu-müügileping Kaitseliidu Kinnisvara SA, LKÜ Kotkas ja ELFi vahel Utsalis asuva maa müügiks. Kaitseliidule müüdavale maale on kavandatud Kaitseliidu välibaas ja ruumid Riikliku Looduskaitse Keskuse kontorile.

Avalikkussuhted

ELFi tegevuste üheks eesmärgiks on loodushoiutemaatikale tähelepanu juhtimine ja keskkonnateadlikkuse tõus. Organisatsioonis töötab avalike suhete alal alates märtsist 2006. a Ivar Tamm. Alates märtsini korraldasid avalikke suhteid Silvia Lotman ja Asko Linno.

Ühe eesmärgina ELFi arenguseminarilt 8.-9. aug 2006 määratleti: “ajakirjanikud töödessa kaasata, tasuta.” ELFi avalike suhete juhil Ivar Tammel on edukalt õnnestunud ajakirjanike kaasamine ELFi tegevuste kajastamiseks nii riiklikul kui kohalikul tasandil. Oluline siinkohal ELFi töötajate poolse info edastamine ja koostöö organisatsioonis.

Oluline on võrgulehekülje www.elfond.ee toimetamine ja olulisemate sündmuste vahendamine meediasse. ELFi tegevuste osas koostatakse vähemalt iga kahe kuu kohta infoleht, mis saadetakse elektronposti teel ELFi toetajatele, koostööpartneritele ja teistele huvilistele. Märkimisväärset osas avalikkussuhetes mängib projektijuhtide suhtlemine meediaga.

Turundus & rahakogumine (*fundraising*) erasektorist

Samuti on ELFi turundusjuhi Ingrid Piirsalu töö osutunud edukaks ja erasektoriga koostöö planeerimine toimub kogenud inimese osalusel. Kuigi mitmed koostööpakkumised ja toetuse taotlemise ettepanekud on tagasi lükatud, leiti laialdane toetus äri sektori organisatsioonidelt lendorava kampaania elluviimiseks ja Palupõhja looduskooli arendamiseks (OÜ Lõunakeskus poolt). Rohelise Väravale stabiilse rahastuse leidmiseks töötas Rohelise Värava raames turundusjuht Rasmus Pedanik, kelle tegevus on osutunud tänu süstemaatilisele tööle suhteliselt edukaks ja reklaami müügist laekuv toetus suurenes ning stabiliseerus.

Erasektori toetuse ja koostöökontaktide arv ELFi tegevusse on 2005. aastaga võrreldes suurenenud. Koostööd tehakse järgmiste firmadega: AS Triip, OÜ Lõunakeskus, AS Eesti Energia, Ambient Sound Investment OÜ, AS Tartu Õlletehas (Aura), Kumari Reisid OÜ, ViaTel AS, Kodupaber AS, Vanzetti OÜ, OÜ Ellington, Stora Enso ja paljud teised.

Koostöö ja ühistegevus

Jätkunud on Eesti keskkonnaorganisatsioonide koostöö Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) raames. EKO eesmärk on koondada jõudusid keskkonnakaitse huvide selgemaks esindamiseks avalikkuse ees ja riiklikul tasandil. ELF kureerib mitut valdkonda ja osaleb mitmetes spetsiifilisemates tegevustes, oluline on siinjuures ressursside olemasolu. Enamust valdkondi toetab keskkonnaõiguse-alase ekspertiisi olemasolu ELFis.

ELFi osalemine erinevates protsessides, sealjuures EKO esindamine 2006. aastal:

- Metsandusnõukogu, kokku kutsutud keskkonnaministri juurde
- Metsanduse kommunikatsioonistrateegia
- Norra ja EMP finantsmehhanismi juhtkomisjon
- Keskkonnaministeeriumi geenitehnoloogiakomisjon
- Põllumajandusministeerium: GMO, tava- ja mahepõllumajanduse

kooseksisteerimise komisjon

- Loodushariduse kavandamine Tallinnas ja lähiumbruses
- Merekeskkonna kaitse
- Ramsari töörühm (märgalade kaitse)
- Põlevkivi ümarlaud ja energeetika kavandamine
- RMK kuivendusstrateegia ja säästva metsamajandamise standardi – FSC keskkonnanõuetele vastavuse eest hea seismine
- Natura 2000
- Maaelu Arengukava

ELFi pikaajalisteks partneriteks on peaaegu kõik Eesti suuremad kaitsealad ning mitmed omavalitsused (Tallinna Keskkonnaamet, Toila vald, Maidla vald), ministriumid (sh Kaitse- ja Keskkonnaministeerium) ja riigiasutused (Riiklik Looduskaitsekeskus, Päästeamet). ELF teeb pikaajalist koostööd ka mitmete äriühingutega, kelle seast enim on panustanud AS Triip, OÜ Lõunakeskus, AS Eesti Energia, Stora Enso ja Ambient Sound Investment OÜ.

ELF kuulub kodanike- ja organisatsioonide ühendustesse Eesti FSC Töögrupp, Eesti Hobuse Kaitse Ühing, Arengukoostöö Ümarlaud, Eesti Mittetulundus ja Sihtasutuste Liit, FSC, Maailma Looduskaitseliit (IUCN), CEEWEB, Kesk-Euroopa keskkonnaõiguse organisatsioonide võrgustikku “Justice & Environment” (ELF asutajaliige). Rahvusvahelisel tasemel osaletakse Maailma Looduse Fondi (WWF), ICESi, HELCOMi töös, samuti British Trust for Conservation Volunteers algatatud elupõhist õpet käsitlevas projektis. Käima on lükatud laiem arutelu Euroopa Liidu Struktuurifondide poolt looduskaitse edendamiseks suunatud raha kasutamise üle. ELFi tööd toetavad mitmete rahvusvaheliste konventsioonide (HELCOM, Aarhus, EUROBATS jt) kokkulepped.

ELF on olnud mitmete organisatsioonide asutajate seas (Taaskasutuskeskus MTÜ, Keri Selts MTÜ) ning andnud tegevusi üle inimestele ja organisatsioonidele, kes viivad alustatud töid kohapeal edasi või suudavad iseseisvana paremini ühiseid eesmärke ellu viia.

ELF jätkas 2006. aasta lõpuni Keskkonnainvesteeringute Keskuse koostööpartnerina maakondlike keskkonnateadlikkuse projektide rahastamise koordineerimist Harjumaal. Tegevusi koordineeris Ülle Rajasaar.

Koostöös Studio Viridisega rajatakse Tabasalu loodusparki loodusrada. Töid finantseerib A Le Coq Tartu Õlletehas AS ja need viiakse läbi Toomas Trapido juhtimisel ühes MTÜ Studio Viridisega.

Alates 2005. aastast osaleb ELF naabuspoliitikat, maailmaharidust ja arengukoostööd edendavas projektis koondnimega FEST - **Eesti, Soome ja Rootsi arengukoostöö valdkonnas tegutsevate kodanikeühenduste võimekuse tõstmise teavitustöös, samuti eeskoste- ja lobitöö läbiviimisel ning osalemisel rahvusvahelistes projektides Euroopa Liidu arengukoostöö poliitika kontekstis.** ELFi rolliks on 7 arengukoostöö temaatilise filmi tegemise korraldamine koostöös OÜ-ga Vesilind, meediakajastuse korraldamine Rohelises Väravas ja projekti veebilehe administreerimine. Projekti kestus on 3 aastat.

Juhtorganisatsioon: Soome Kurtide Ühing.

Partnerid: Eesti Euroopa Liikumine/ Arengukoostöö Ümarlaud, Concord Sweden

(Sweden), FinnChurchAid (FCA, Finland), Rahvusvaheline Solidaarsuse Fond (Soome), Kehys RY Soome Arengukoostöö Organisatsioonide Ümarlaud. **Rahastaja:** Euroopa Komisjon. 2006. aastal panustas ELF Austria organisatsiooni Horizont 3000 kutsel Ladina-Ameerikas toimiva arengukoostöö arendamisse, sh kavandati ELFi osalemist ELi arenguabi raames esitatavas eurotaotluses. Taotlustes kavandatud tegevus oli säästlik põllumajandus ja metsandus, ELFi oodati partnerina ekspertpanuseid põllumajandustemaatika, metsanduse ja kodanikuühiskonna organisatsiooni arengu osas. Rahastustaotlused said sedapuhku Euroopa Komisjonilt negatiivse vastuse.

Alates märtsist 2006. aasta osales Jüri-Ott Salm ELFi poolt Kaitseliidu poolt organiseeritava **võiduparaadi** ettevalmistamisel. Ehkki keskkonnaohutuse osas oli mõningaid kahtlusi, suudeti siiski koostöös riigistruktuuridega publiku paigutamise, lennukite trajektooride planeerimise, aupaukude läbiviimise ja üldise konsulteerimise kaudu ära hoida pesitsevate lindude suurem häirimine paraadi ajal. Jüri-Ott Salm viibis paraadi toimumise ajal piirivalve kaatriga Laidu saare lähistel, et seirata võimalikku mõju pesitsevatele lindudele ja hoida ära võimalike huviliste liikumine saarele.

Välja antud stipendiumid ja toetused

ELF annab iga-aastaselt välja Noore Looduskaitse Auhinna. Noore Looduskaitse Auhind on loodud Kaja ja Alex Lotmani ELFi loodud sihtrahastu baasil. 2006. a pälvis auhinna Eesti Rohelise Liikumise juhatuse liige Peep Mardiste. Auhinna rahaline väärtus oli 10 000 krooni. Auhinna sihtrahastusse tegi annetuse 2006. a. Kumari Reisid OÜ. Kavandamisel on stipendiumifondi rajamine noorele loodusevahendajale ja loodusteadlasele.

ELF, Eesti Purjelauliit ja Cosmopolitan korraldasid perioodil veebruaris-mai 2006. a kampaania „Nõva rand naftast puhtaks”, et koguda annetusi Nõva randa tabanud katastroofi tagajärgede likvideerimiseks ja vajaliku koristustehnika soetamiseks Nõva valda. Kokku laekus 47951,1 krooni, mis antakse üle MTÜle Nõva Tuletõrjeselts.

Juhatuse deklaratsioon

SA Eestimaa Looduse Fondi juhatus kinnitab, et raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtunud Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusest ja sihtasutuse seadusest ning, et rakendatud arvestusmeetodid on vastavuses Eesti hea raamatupidamise tavaga. Raamatupidamise aastaaruanne kajastab sihtasutuse finantsseisundit ja majandustulemusi ning rahavoogusid õigesti ja õiglaselt.

Juhatus kinnitab, et SA Eestimaa Looduse Fond on jätkuvalt tegutsev.

Kinnitatud aastaaruanne on esitatud 52 lehel. SA Eestimaa Looduse Fondi juhatus kinnitab, et vastutab aastaaruande andmete õigsuse eest.

Jüri-Ott Salm

juhatuse esimees

Ingrid Piirsalu

juhatuse liige

Kaupo Kohv

juhatuse liige

5.aprill.2007

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

Raamatupidamise bilanss

(Kroonides)

AKTIVA

	2006	2005
Käibevara		
Raha	2	531 548 501 002
Nõuded ja ettemaksed		
Nõuded ostjate vastu	3	289 607 180 126
Maksude ettemaksed ja tagasimõuded		
Ettemaksed teenuste eest	4	3 848 14 454
Laekumata annetused ja toetused		348 025 (
Kokku		641 480 194 580
Sihtfiantseerimine		
Tulevaste perioodide kulu sihtfinantseerimisest	8	1 125 232 993 769
Juhatuselise liige		

Varud	6		37 542
			135 143
Käibevara kokku			2 335 803
			1 824 494
Põhivara			
Pikajalised finantsinvesteeringud			
Tütarettevõtte osad	5		124 052
			90 255
Materiaalne põhivara (jäakväärtuses)	7		956 423
			688 003
Põhivara kokku			1 080 477
			778 258
Aktiva kokku			3 416 282
			2 602 752
PASSIVA			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Võlad ja ettemaksud			
Võlad tarnijatele			
Juhatusel liige			

	9		318 289 184 140
Võlad töövõtjatele			232 855 269 415
Maksuvõlad	10		193 109 182 842
Muud võlad	13		23 180 53 631
Kokku			767 443 690 034
Sihtfinantseerimine			
Põhivara sihtfinantseerimise 2007 aasta osa			60 433 49 253
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	8		1 554 063 1 292 582
Kokku			1 614 496 1 341 835
<i>Lühiajalised kohustused kokku</i>			2 381 939 2 031 869
Pikaajalised kohustused			
Põhivara sihtfinantseerimine			714 188 449 177
<i>Pikaajalised kohustused kokku</i>			714 188 449 177
Juhatuselise liige			

Kohustused kokku

3 096 127
2 481 046

Netovara

Põhikapital

Sihtkapital

195 730
120 772

Möödunud perioodide akumulieeritud tulem

933
-33 220

Jooksva aasta tulem

123 491
34 152

Netovara kokku

320 155
121 706

Passiva kokku

3 416 282
2 602 752

Tulude ja kulude aruanne

	<i>Lisa</i>	2006 2005
Annetused ja toetused		
Mittesihtotstarbelised annetused ja toetused	8	289 790 451 732
Sihtotstarbelised annetused ja toetused	8	5 134 338 2 318 881
Muudest allikatest laekumised projektidele	8	1 242 754 1 679 134
Tulu ettevõtlusest		
Ettevõtlustulud		468 894 285 538
Muud tulud		17 929
Kokku tulud		7 153 705 4 735 285
Sihtotstarbeliselt finatseeritud projektide otsekulud	8	2 335 985 2 318 881
Muudest allikatest ja toetustest finatseeritud projektide otsekulud	8	1 337 726 1 981 359
Jagatud toetused ja annetused	8	10 000 10 000
Juhatuse liige		

Rahavoogude aruanne**Rahavoogude aruanne**

(Kroonides)

A	Rahavood äritegevusest	<i>Lisa</i>	2006	2005
	Ärikasum		89 694	12 172
	Põhivara kulum	<i>7</i>	17 932	62 134
	Nõuete lootusetuks kandmine		0	5640
	Käibevara jääkide muutus		-423 463	51 656
	Nõuete muutus	<i>4,10</i>	-109 481	78 536
	tulev perioodide kuludest		-337 419	0
	Varude muutus		23 437	-26 880
	Lühiajaliste kohustuste jääkide muutus		77 409	191 037
	Võlgade ja ettemaksete muutus	<i>9,10</i>	77 409	191 037
	Sihtfinantseerimise vahendite muutus	<i>8</i>	130 018	201 034
	Kokku rahavood tegevusest		-108 410	523 673
B	Rahavood investeringutest			
	Makstud intressid	<i>11</i>	0	-737
	Soetatud põhivara		-50 890	0
	lõpetamata ehitis		-297 464	0
	Investeeringud tüdarettevõttest		33 797	0
	põhivara investeerimine		276 191	0
	Põhivara müük	<i>7</i>	102 364	0
	Kokku rahavood investeringutest		63 998	-737
C	Rahavood finantseerimistegevusest			
	Kapitalirendi maksed	<i>11</i>	0	-26 016
	Eraldised sihtkapitali		178 623	273 922
	Väljamaksed sihtkapitalist		-103 665-332 877	
	Rahavood finantseerimistegevusest		74 958	-84 971
	Kokku ettevõtte rahavood		30 546	437 965
	Rahajäägi muutus		30 546	437 965
	kassa ja pangakontode jääk perioodi alguses		501 002	63 037
	kassa ja pangakontode jääk perioodi lõpul		531 548	501 002

Netovara muutuste aruanne

	Sissemak- stud põhikapit- al	Sihtkapital	Eelmiste per. akumulee- ritud tulem	Aruandep- eriodi tulem	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2004	1	179 727	166 667	-199887	200 459
2003 tulemi kandmine möödnud perioodide tulemisse			-199887	199887	0
Laekumised sihtkapitali		273922			273 922
Eraldised sihtkapitalidest		-332877			-332 877
Aruandeperioodi tulem				34 153	34 153
Saldo seisuga 31.12.2005	1	120 772	-33 220	34 153	121 706
2004 tulemi kandmine möödnud perioodide tulemisse			34 153	-34 153	0
Laekumised sihtkapitali		178 623			178 623
Eraldised sihtkapitalidest		-103 665			-103 665
Aruandeperioodi tulem				123 491	123 491
Saldo seisuga 31.12.2006	1	195 730	933	123 491	320 155

Raamatupidamise aastaaruande lisad

LISA 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused

SA Eestimaa Looduse Fondi raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusest, Eesti Vabariigi Raamatupidamise Toimkonna juhenditest, standarditest ja soovitudest ning Eesti heast raamatupidamise tavast.

SA Eestimaa Looduse Fond kasumiaruanne on koostatud lähtuvalt Raamatupidamise Toimkonna juhendis 14 toodud kasumiaruande skeemist.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud Eesti kroonides.

Arvestuse alused

Majandustehingud kirjendatakse soetusmaksumuse printsiibi kohaselt nende tekkimise momendil tegelikus väärtuses. Raamatupidamise aruanded koostatakse tekkepõhise arvestusprintsiibi kohaselt.

Põhivara

Põhivarana võetakse arvele varad, mille kasutusiga on üle ühe aasta ja soetusmaksumus üle 20 000 krooni. Põhivarad võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb vara ostuhinnast, kohaletoimetamise ja paigaldamise kuludest. Põhivara amortiseeritakse lineaarsel meetodil lähtudes iga põhivara kasulikust tööeast. Kasutusel on järgmised amortisatsiooninormid:

ehitistel 20 aastat

transpordivahenditel 4 aastat

teistel põhivararühmadel 4 aastat

Investeeringud tütarettevõttesse

Sihtasutuse eraldi finantsaruannetes on investeeringud tütarettevõttesse esitatud hinnatuna kapitaliosaluse meetodil, mille kohaselt alginvesteeringud on korrigeeritud osauhingust saadud kasumi/kahjumiga.

Tulud ja kulud

Saadud annetuste ja toetuste (sh korjandustest saadud vara ja sihtotstarbeliste laekumiste) on lähtutud järgmistest põhimõtetest: mittediagnostilisi annetusi ja toetusi kajastatakse tuluna hetkel, mil nende laekumine on praktiliselt kindel; sihtotstarbelisi annetusi ja toetusi kajastatakse tuluna nendes perioodides, mil leiavad aset kulutused, mille kompenseerimiseks annetused ja toetused on mõeldud ja annetusi ja toetusi, mis on oma olemuselt sissemaksed sihtasutuse põhikapitali ei kajastata tuluna tulude ja kulude aruandes, vaid kajastatakse netovara muutusena bilansis ja netovara muutuste aruandes.

Muudest allikatest laekumised projektidele on laekumised põhitegevusega seotud tegevustele sh. teenuse osutamise ja müügi tulud, mis on avalikkuse ees seotud kohustustega.

Antud perioodi jooksul teenuste realiseerimisel saadud tuludest arvestatakse maha samade teenuste osutamiseks soetatud kaupade ja teenuste kulud. Kulused, mida ei saa viia vastavusse majandusaasta tuludega, arvestatakse eraldi jooksva aasta kuludest. Realiseerimise ajaks loetakse omandiõiguse ülemineku momenti ostjale. Kulud, mille kohta on esitatud arve jooksva aastal, kuid mille eest saab teenuse või kauba järgmisel majandusaastal, kirjendatakse bilansis kirjel "tulevaste perioodide kulud".

Varud

Ostetud kaup müügiks võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast, muudest mittetagastatavatest maksudest ja soetamisega seotud veokuludest ning teistest

otsestest väljaminekutest, millest arvatakse maha hinnaalandid ja dotatsioonid. Varud kantakse kuluks FIFO meetodil.

Nõuete ja kohustuste hindamine

Nõudeid kajastatakse bilansis lähtuvalt korrigeeritud soetusmaksumuse meetodist. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on võrdne nende nominaalväärtusega seetõttu on lühiajalisi nõudeid kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekavas summas, mis on võrdne alusdokumendil olevaga. Pikaajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadaoleva tasu õiglasest väärtuses, arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Nõuded, mille kohta on teada, et nad on lootusetud, kantakse bilansist välja.

Kohustused jagatakse maksmise tähtaja alusel lühiajalisteks ja pikaajalisteks. Lühiajalised kohustused on kohustused, mis kuuluvad maksmisele järgmisel majandusaastal. Materiaalselt fikseeritavaid teadaolevaid ja potentsiaalseid kohustusi, kulusid ja kahjumit, sealhulgas järgmisel majandusaastasse üleminev puhkusekohustus, inventeeritakse aasta lõpul ja korrigeeritakse vahet kulude suurendamise või vähendamiseks.

Tehingud välisvaluutas

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Eesti Panga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused seisuga 31. detsember 2006 on ümber hinnatud Eesti kroonidesse bilansipäeval kehtinud Eesti Panga valuutakurside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Sihtfinantseerimine

Valitsuselt saadud põhivara sihtfinantseerimisega soetatud vara kajastatakse brutomeetodil, s.t. sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse bilansis arvele tema soetusmaksumuses; varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse bilansis kohustusena. Soetatud vara amortiseeritakse kuludesse ja sihtfinantseerimise kohustus tuludesse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Mitterahaline toetus võetakse arvele null-maksumusega.

Sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna nendes perioodides, mil leiavad aset kulud, mille kompenseerimiseks sihtfinantseerimine on mõeldud.

Bilansireal laekumata annetused ja toetused koosnevad nõuetest mis on tekkepõhiselt kajastatud, kuid bilansipäevaks veel laekumata osas.

Bilansireal tulevaste perioodide tulu sihtotstarbelistest toetustest koosneb saadud, kuid bilansipäevaks veel tulus kajastamata tasudest, toetustest ja annetustest.

LISA 2.Raha

Raha	31.12.2006	31.12.2005
Kassa	9823	2 250
Raha pangas	521 725498 752	
Kokku	531 548	501 002

LISA 3. Nõuded ostjate vastu

Nõuded ostjate vastu on bilansis kajastatud summas 289 607 krooni. Ostjatelt laekumata arveid on bilansis hinnatud lähtudes tõenäoliselt laekuvatest summadest. Ebatõenäoliselt laekuvaid arveid 2006 aastal kuluks kantud ei ole. Laekumata nõuetena seotud osapooltega on näidatud nõuded juhatuse ja nõukogu liikmete vastu. Tütarettevõtte vastu nõudeid üleval ei ole.

	31.12.2006	31.12.2005.
Rentnikelt ja teistelt ostjatelt laekumata arved	166 41968 579	
Muud laekumata nõuded	118 317	107 856
Laekumata nõuded seotud osapooltelt	4 871	3 691
Ostjatelt laekumata arved	289 607	180 126

LISA 4. Muud lühiajalised nõuded ja ettemaksed

Ettemaksed teenuste eest :

	31.12.2006	31.12.2005.
Ettemaksed aruandvatele isikutele	0	10 483
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	3 8483 971	
Ettemaksed teenuste eest	3 848	14 454

LISA 5. Tütarettevõtte osad

	31.12.2006	31.12.2005
Soetatud osad (tk) osalus 100%	1	1
Bilansiline maksumus		
Soetatud osa soetusmaksumuses	55 800	55 800
Möödunud perioodide kapitaliosaluse kasum	34 455	11 737
Aruandeaasta kapitaliosaluse kasum	33 797	22 718
Bilansiline maksumus	124 052	90 256

LISA 6. Varud

	31.12.2006	31.12.2005
Materjal	0	30 922
Müügiks ostetud kaubad	37 54519 786	
Müügiotool põhivara	0	84 435
Varud kokku	37 545	135 143

LISA 7. Põhivara liikumine

Põhivara rühmad	Saldo 01.01.06	Ostetud põhivara/ suurenemine	Välja kantud põhivara	Saldo 31.12.06	Akumuleeritud kulum 31.12.05	Arvestatud kulum 2006	Akumuleeritud kulum 31.12.06	Jääkväärtus 31.12.06
1.Pikaajalised finantsinvesteeringud	90 255	33 797	0	124 052	0	0	0	124 052
Tütarettevõtte osad	90 255	33 797	0	124 052	0	0	0	124 052
2.Maa ja ehitised	1 036 743	331 180	0	1 367 923	486 430	11 724	498 154	869 769
Hoone	940 730	331 180	0	1 271 910	486 430	11 724	498 154	773 756
Sh. sihtfinantseerimise korras soetatud põhivara	234 310	331 180	0	565 490	43 401	11 724	55 125	510 365
Maa	96 013	0	0	96 013	0	0	0	96 013
Sh. Sihtfinantseerimise korras soetatud põhivara	88 255	0	0	88 255	0	0	0	88 255
3.Masinad ja seadmed	732 234	30 000	62 000	700 234	672 529	-17 864	654 665	45 569
Sh. kapitalirendi korras soetatud põhivara	79 641	0	0	79 641	51 072	21 888	72 960	6 681
Sh. Sihtfinantseerimise korras soetatud põhivara	449 238	30 000	62 000	419 238	418 108	-39 752	378 356	40 882
4.Muu inventar	401 151	20 890	0	422 041	374 882	24 072	398 954	23 087
Kontori- ja majapidamisinventar	352 268	20 890	0	373 158	325 999	24 072	350 071	23 087
Sh. Sihtfinantseerimise korras soetatud põhivara	333 229	0	0	333 229	306 960	20 157	327 117	6112
Muu põhivara	48 883	0	0	48 883	48 883	0	48 883	0
Sh. Sihtfinantseerimise korras soetatud põhivara	48 883	0	0	48 883	48 883	0	48 883	0
5. Bioloogiline vara	18 000	0	0	18 000	0	0	0	18 000
Sh. Sihtfinantseerimise korras soetatud põhivara	18 000	0	0	18 000	0	0	0	18 000
6. Ettemaks Põhivara eest	33 716	297 464	331 180	0	0	0	0	0
Sh. Sihtfinantseerimise korras soetatud põhivara	33 716	297 464	331 180	0	0	0	0	0
KOKKU	2 426 994	22 718	137 613	2 632 250	1 533 841	17 932	1 551 773	1 080 477

Täielikult amortiseerunud, kuid veel kasutuses olevate põhivarade soetusmaksumus seisuga 31.12. 2006 oli 788 213 krooni (2005 aastal 850 213 krooni).

2006 aasta lõpul seoses kapitaalremondi lõppemisega ja Alam-Pedja looduskooli kasutuselevõtuga suurendati põhivara maksumust parendustena kapitaalremondiks tehtud kulutuste võrra summas 331 180 krooni, mis olid arvele võetud real ettemaks põhivara eest.

LISA 8. Sihtfinantseerimine

2006 aastal jagati sihtfinantseeritavatest allikatest välja noore Looduskaitsja stipendium väärtuses 10 000 krooni.

Tegevuskulude sihtfinantseerimine 2006

Kasutamata jääk seisuga 31.12.2005	201 036
------------------------------------	---------

Aruandeperioodil laekunud sihtfinantseerimine:

Eestist taotletud	768 245
WWF ilt saadud	894 730
Euroopa Komisjonilt saadud	2 270 906
Teistelt rahastajatelt saadud	1 037 238
Sihtotstarbelised muud annetused	703 050
Muudelt laekumistelt	
sihtotstarbeliseks kasutuseks	1 122 731
Kokku	6 796 900

Aruandeperioodil kasutatud summad	6 666 882
Sh. tegevuskulude sihtfinantseerimiseks	662 254
Sh. Tööjõukulude sihtfinantseerimiseks	2 297 225
Sh. Põhivara sihtfinantseerimiseks	361 180
Sh. Projektide muude kulude sihtfinantseerimiseks	3 346 223

Kasutamata jääk seisuga 31.12.2006	130 018
------------------------------------	---------

LISA 9. Võlad hankijatele

	31.12.2006	31.12.2005
Väljamaksmata projekti kulud	134 508	100 713
Võlgnevus hankijatele	183 781	83 433
Võlad hankijatele	318 289	184 146

LISA 10. Maksuvõlad

Tähtaeg saabumata

	31.12.2006	31.12.2005
Üksikisiku tulumaks	62 808	62 922
Sotsiaalmaks	99 947	102 114
Ettevõtte tulumaks	0	15
Töötuskindlustusmaks	895	3 532
Kogumispensionimaks	357	1 621
Käibemaks	29 102	12 638
Kokku	193 109	182 842

LISA 11. Kapitali- ja kasutusrent

2006 aastal kapitalirendimakseid ei tasutud.

Kasutusrendina rendib ELF kontoriruumi Tartus ja Tallinnas. Kontorite eest tasuti rendimakseid 168 600 krooni. 2006 aastal sõlmiti kasutusrendilepingud kontoritehnika (printer, 3 arvutit) kasutamiseks ja tasuti rendimakseid summas 21 611. 2007 aastaks on kontoritehnika kasutusrendi kohustus 65 094.- krooni.

LISA 12. Üldtegevuse vahendid/ kulud

SA Eestimaa Looduse Fondi üldtegevuse tulud/kulud kujunesid järgnevalt:

TULUD	2006	2005
Tegevuskulude sihtfinantseerimine	619 489	402 434
Muud tulud	17 929	168 167
Renditulu	104 454	133 815
Müügitulu	364 440	150 616
Toetajatelt	218 654	121 095
Pangaintressid	0	286
Annetused	71 136	98 313
Kokku tegevusega seotud tulud	1 396 102	1 074 726

KULUD		
Müüdü kauba kulu	123 763	100 356
Kontorikulud kokku	307 823	283 956
Maja kulud kokku	75 613	75 363
Reklaami- ja avalikkusega seotud kulud kokku	5 039	6 437
Auto ja transpordikulud kokku	104 559	113 926
Personalikulud kokku	682 840	398 401
Amortisatsioonikulud	6 771	62 134
Tegevuskulud kokku	1 306 408	1 040 573

LISA 13. Muud võlad

Muud võlad	31.12.2006	31.12.2005
Võlgnevus aruandvatele isikutele	5 686	33 361
Moodustatud kulureserv	17 50020 270	
Kokku	23 186	53 631

SA Eestimaa Looduse Fond koos Eesti Rohelise Liikumisega loobusid 18. jaanuaril 2005.a. saadud Tallinna Ringkonnakohtu otsuse edasikaebamisest tühistamaks keskkonnaministri 15.01.2004 otsuse Saarema sadama keskkonnamõjude hindamise aruandeheakskiitmise kohta, ja lähtuvalt sellest kuulub otsuste järgi SA Eestimaa Loode Fondilt koos Eesti Rohelise Liikumisega väljamõistmisele 35 000 krooni keskkonnaministeriumi kasuks.

Kulureservis on kajastatud kirjeldatud summast 1/2 - 17 500 krooni.

LISA 14. Tehingud seotud osapooltega

Antud kontekstis on seotud osapoolteks tütaretevõtte OÜ ELF Ring, sihtasutuse tegevjuht, juhatus ja nõukogu .

Tehingud tütaretevõttega	2006	2005
Saadud teenused	4280	14 092
Müüdüd teenused ja kaubad (3)	034 063	
Tehingud seotud osapooltega	2006	2005
Saadud teenused	47 244	12 450
Osutatud teenused	23 386	11 980

Sihtasutuse juhtkonna hinnangul ei ole tehingutes eelpool nimetatud osapooltega kasutatud turuhinnast ei oluliselt madalamaid ega kõrgemaid hindu.

LISA 15. Bilansivälised varad

SA Eestimaa Looduse Fondil on vastutaval hoiul bilansivälise varadena raamatuid, CD jms. edasimüügiks koguväärtuses 3 029 krooni.

Juhatuse allkirjad 2006. aasta majandusaasta aruandele

SA Eestimaa Looduse Fondi juhatus on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

Jüri-Ott Salm
juhatuse esimees

Ingrid Piirsalu
juhatuse aseesimees

Kaupo Kohv
juhatuse liige

5.aprill.2007 Nõukogu allkirjad 2006. aasta majandusaasta aruandele

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu esimees

Marek Strandberg

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Ahti Heinla

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Mart Jüssi

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Alar Karis

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Henri Laupmaa

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Jaan J. Leppik

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Kaja Lotman

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Lembit Maamets

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Peep Männil

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Rainer Nõlvak

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Andres Tarand

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Uudo Timm

27.aprill.2007

SA Eestimaa Looduse Fondi nõukogu on kinnitanud 2006.a. majandusaasta aruande:

nõukogu liige

Katarina Veem

27.aprill.2007

